

A'na tahuëri ma'sha onpocaso'

Coansha ninshitërinso'

Quisocristo anitotërinpoaso'

1 ¹Tata Yosë nohuantërin ya'ipinpoa' iso nanan nitotacaso'. Napoaton a'na tahuëri ma'sha onpocaso' nininso' Quisocristo sha'huitërin anitotinpoaso marë'. Inaso' anquëni a'paimarin ca Coanshaco sha'huitiincoso marë'. Quisocristoíchin caso' natërahuë. Anquëni o'marahuaton, nani ma'sha a'notërinco. ²A'notohuachincora, ni'nahuë. Ina nicato, no'tëquën ninshitaranquëma'. Quisocristo chachin Yosë nanamën anitotërinco.

³Iso quirica nontohuatama', noya cancantarama'. Ina natanpatamanta', noya cancantarama'. A'na tahuëri ma'sona onpocaso' sha'huitaranquëma'. Natëhuatama', Yosë noya ni'sarinquëma'. Ayaro' tahuëri nani ya'caririarinpoa huachi.

Canchisë ninanoro'saquë Yosë imapisopita ninshitërinso'

⁴Ca Coanshaco quirica a'pataranquëma'. Asia parti ya'huëramasopita ninshitaranquëma'. Imarama' ni'ton, a'naya a'naya ninanoro'saquë niyontomatoma', Yosë chinotërama'. Canchisë ninanoquë niyontonamaso' a'naya a'nayanquëma' yonquiatënuquëma', ninshitaranquëma'. Inaora nohuanton, Tata Yosë noya catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Iráca quëran huarë' ya'huërin. Ipora huanta' nanpiarin. Inaso' ya'huërápon. Co onporonta' chimianinhuë'.

Hua'anëntacaso' shiranën notënanquë canchisë ispiritoro'sa' ya'huapi catahuainquëmaso marë'. ⁵Quisocristonta' inaora nohuanton, catahuainquëma'. Asanocancainquëma'. Iráca isoro'paquë o'marahuaton, no'tëquën a'chintërinpoa'. Ina'ton chiminaponahuë', nanpiantarin. Chimirin minsërahuaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Ya'ipi hua'ano'sa quëran chini chiníquën nanantarin. Naporahuaton, na'con nosororinpoa'. Oshanënpoa' inquitinpoaso marë' huënnainën a'parin. Chiminaton, nicha'ërinpoa. ⁶Huëntonënuquë chachin aya'conatonpoa', hua'anëntërinpoa'. Yosëíchin yonquicaso marë' corto hua'ano'sa' pochin acorinpoa'. ¡Ma noyacha inaso paya! Ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Ipora quëran huarë' inasáchin natëina'. Amen.

⁷Ni'cochi. Quisocristo o'mantararin. A'na tahuëri chitororë chachin o'mantararin. Naporo' ya'ipi piyapi'sari ni'sapi. Iráca ohuanpisopitarinta' ni'sapi. Nisha nisha piyapi'sa' sëtatona', na'nërapí. “¿Onpoatëhuacha co natërehuahuë paya?” tosapi. Tëhuënuhachin naporapi. Amen.

⁸Yosë chachin sha'huitërinpoa': “Ca'ton ya'huërahuë. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', ya'huárahue. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirinahuë', caso' ya'huápo. Iráca quëran huarë' ya'huërahuë. Ipora huanta' nanpiárahue. Co onporonta' ta'huantapohuë', ya'huërápo. Chini chiníquën nanantërahuë,” tënin.

Quisocristo ya'norinso'

⁹Ca Coanshaco ninshitaranquëma'. Canpitaro'co chachin imarahuë. Ina marë' parisitopirëhuahuë', hua'anëntërinquë aya'coninpoa'. Quisocristo chachin catahuahuachinpoa', noya ahuantarëhua'. Yosë nanamën a'chinahuëso marë' aparisitërinaco. Quisocristo imarahuë ni'ton, a'na so'ton'pa' a'parinaco, Patomosë itopiquë. ¹⁰I'hua Tomio tahuëri Yosë chinotasoco, Ispirito Santo nohuanton, hua'narëso pochin quënanahuë. Co huë'ëpirahuë', pinëhuë quëran chiniquën nontërinco, natanahuë. Tronpita pihuirinso pochin natanahuë. ¹¹Nontatonco, sha'huitërinco:

—Apira nani ma'sha a'notaranquën, quiricaquë ninshitëquë'. Ina quëran canchisë ninanoro'saquë a'patëquë' imarinacosopita nonchina'. Ipositoquë, Ismirinaquë, Pircamoquë, Tiatiraquë, Sartisiquë, Piratiripiaquë, Naotisiaquë inaquëpita ya'huëpisopita a'patëquë' nitochina', itërinco.

¹²“¿Inta' nontarinco?” ta'to, tahuë-rëtopirahuë', canchisë së'parahuan nanparino'sa pochin nininsopita quënanahuë, oro quëran nipiso'. Inapamiáchin huanipi. ¹³Ina huancánachin quëmapi huaniarin, ni'nahuë. Piyapi pochachin niponahuë', noya noya ya'norin. Naporopi a'mosahuaton, oro pochin nininsop quëran tël'tëtëntaquëchin nitonporin. ¹⁴Huiríchin aintërin. Huirihuaita pochin huiritërinso'. Naporahuaton, ya'pirin chachin pën nënërinso pochin ya'norin. ¹⁵Nantëonta' sha'pi hua'na pënquë a'përëso pochin huënaráchin ya'norin. Naporahuaton, chiniquën nonin. Panca so'pora tënëntërinso pochin natanahuë. ¹⁶Inchian imirin quëran canchisë tayora pochin nininsop sël'quërin. Naporahuaton, nanamën quëran sahuëni pochin nininsop pipirarin. Cato quëran chachin to'napinan. Ya'ipi ya'pirinso' pi'i pochin a'pinin. Huënaráchin huënaráchin ya'norin.

¹⁷Ina ni'sahuato, pa'yanahuë. Chimipi pochin anotërahuë. Nantën pirayan anotopirahuë', inchian quëran sël'huarahuatonco, nontërinco.

—Ama tël'huatocosohuë'. Caso' iráca quëran huarë' ya'huërahuë. Co onporonta' ta'huantarahuë'. ¹⁸Nanpiárahue'. Chiminaporahuë', nanpiantarahuë'. Caso' chini chiniquën nanantërahuë. Onporosona chiminacaiso' cari sha'huitarahuë. Ca nohuantohuato, nanpiapi. Ca nohuantohuato, chiminapona'. Co imarinacosopitahuë' chiminpachina', parisitopiquë a'pararahuë. ¹⁹Ni'nanso' ninshitëquë'. Apira Yosë nohuanton, naquëranchin nani ma'sha niantaran. Ipora naporapiso', a'na tahuëri ma'sha onpocasonta', inapita a'nochinquën ninshitantaquë'. ²⁰Ni'nanso' co quëmaora nitotopiranhue', a'chinchinquën nitotëquë'. Canchisë së'parahuan

nanparino'saso' noya a'pinin. Inapochachin canchisè ninanoro'saquè imarinacosopita ya'huapi. Niyontonatona', chinotarínaco. Canchisè tayoraro'sa' sè'quèrahuèso pochin ansiano'sa' a'pairahuè, itèrinco.

Ipisoquè ya'huèpisopita ninshitèrinso'

2 ¹Ina quèran sha'huitèrinco: —A'na quiricaquè ninshitaton, ansiano Ipisoquè ya'huèrinso' a'patèquè' nontohuachin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquèma', ni'co'. Inchinanèhuè quèran canchisè tayoraro'sa' sè'quèrahuè. Canchisè sè'parahuan nanparin pochin nininsopita huancánachin pa'sárahue. ²Nani nohuitèranquèma'. Ya'ipi ninamasopita nitotèrahuè. Chiníquèn ca marè' sacatèrama'. Co amiatomacohuè', noya ninama'. A'naquèn co noyahuè' nipachinara, co noya ni'namahuè'. Nonpin nanan a'china'piro'santa' co noya ni'namahuè'. ‘Yosè a'parincoi, a'chinarai,’ itopirinènuquèmahue', nonpinapi. Inapita natanpatama': ‘Co no'tèquèn a'chinpihuè', ta'toma', co natèramahuè'. ³Imaramacoso marè' aparisitopirinènuquèmahue', ahuantèrama'. Co yaa'poramacohuè'. Ina marè' noya ni'nanquèma'. ⁴Nipirinhuè', co huachi noya nosororamacohuè'. Iráca ya'nan imapomaco, tèhuèenchachin nóya nosororamaco. Canpita capininta' noya ninosororama'. Iporaso nipirinhuè' co huachi iráca pochin noya ninosororamahuè'. Co huachi canta' noya nosororamacohuè'. Ina marè' sètato, co noya ni'nanquèmahue'. ⁵Iráca naporamaso' yonquiantatoma', noya niantaco'. Ya'ipi co noyahuè' yonquiramasopita naniantatoma',

ya'ipi cancanèma quèran nosoroantaco. Naporahuaton canpita capininta' noya ninosoroantaco'. Co noya cancantantahuatamahuè', paaparahuatènuquèma', ana'intaranquèma'. Nanparin tacopirinso pochin nisarama'. A'na tahuèri ya'huèramaquè co insonta' imasarinacohuè'. ⁶Napoa-ponahuè', nisha a'china'piro'sa' co pi'pian tèranta' nohuantèramahuè', Nicoraitaro'sa' itopiso'. Co noyahuè' nicacaso' a'chintopirinènuquèmahue', co nohuantèramahuè' natècamaso'. Carinta' co costarahuè'. ⁷Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarínquèma'. Huèratèhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Sopai minsèhuatama', Yosè'pa' ya'huèmiatarama'. Inatohua' nanpirin nara nitèrinso' ca'patama', noya noya nanpimiatarama'. Nani huachi,” itèquè', ninshitohuatan, itèrinco Quisosoco.

Ismirinaquè ya'huèpisopita ninshitèrinso'

⁸Ina quèran sha'huitaantarínco: —Ansiano Ismirinaquè ya'huèrin-sonta' ninshitèquè' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquèma', ni'co'. Iráca quèran huarè' ya'huèrahuè. Co onporonta' ta'huantarahue'. Chiminaporahuè', nanopiantarahue'. ⁹Imaramacoso marè' na'con parisitèramaso' nitotèrahuè. Co na'a ma'sha ya'huètopirinènuquèmahue', Yosè nohuitacamachin cancantatoma', sano cancantèrama'. A'na tahuèrinta' Yosè'pa' pa'patama', co manta' pahuantarínquèmahue'. Iporaso nipirinhuè' a'naquèn chiníquèn pinorinènuquèma'. ‘Yosè piyapinèncoi quiyaso’, topirinahuè', Satanasè huèntonènuquè

ya'conpi. ¹⁰Ipورا tahuëri'sa' na'con parisitapiramahuë', ama të'huaco-sohuë'. Sopai nohuanton, tashinan pëiquë po'moarinenquëma'. Yosë a'pocamaso marë' napotarinëquëma'. Shonca tahuëri pochin parisitarama'. Tëpapurinëquëmaonta', ama a'poco-sohuë'. Imamiatohuatamaco, inápaquë acanaranquëma'. Inatohua' nanpimiatarama'. ¹¹Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huë-ratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Sopai minsëhuatama', co parisitopiquë paatoma', parisitomiataramahüë'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

**Pircamoquë ya'huëpisopita
ninshitërinso'**

¹²Ina quëran sha'huitaantarinco:

—Ansiano Pircamoquë ya'huërin-sonta' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Chiniquënanantato, sahuëni cato quëran chachin to'napinan pochin nininso' ya'huëtërinco ana'inta'huaso marë'. ¹³Canpita ya'huëramaquë nohuitërahuë. Inaquë na'a piyapi'sa' co noyahuë' cancantopi. Satanasëri hua'anëntopirinhuë', canpitaso' noya imaramaco. Antipasë natëtonco, noya pënëntopirinhuë', ina marë' tëpapi, ni'nama'. Satanasë chachin inaquë ya'huërin, tënahüë. Parisitapomarahüë', co a'poramacohüë'. Ina marë' noya ni'piranquëmahüë', ¹⁴co ya'lipinquëma' no'tëquënimaramacohüë'. A'naquëma' Paramo pochin cancantërama'. Iráca inaso' Yosë nanamën nitotopirinhuë', Yosë piyapinënpita nonpintërin. Inimiconënpita hua'anën sha'huitërin anishacancantacaiso marë', Paraco

itopiso'. Inari sha'huitohuachina, anishacancantopi. Nisha cancanta-tona', mamanshi moshapi. Moshatona', nosha mamanshi marë' acopisonta' ca'pi. Naporahuaton, monshihuanapi. ¹⁵Inapochachin a'naquëma' nisha cancantërama'. Nisha a'china'piro'sa' a'chintohuachinëquëmara, a'naquëma' natëtoma', Nicoraitoro'sa' a'chinpiso' imarama'. ¹⁶Napoaton ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Insosona co naniantohuachinhuë', chiniquënanantarahuë. Nanamëhuë quëran sahuëni inëshin nininso' ya'huëarin oshahuano'sa' ana'inta'huaso marë'. ¹⁷Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Sopai minsëhuatama', noya cancantarama huachi. Iráca isairio'sa' Yosëri cosharo' a'patimarin, mana itopiso'. Inachachin po'orahuëso' carimanta' quëchinquëma' sano cancantacamaso marë'. Imaramaco ni'ton, nasha nininëma' a'naya a'nayanquëma' aco'inquëma'. Canpitaora nitotarama'. Hui ri na'piquë ninshitahuato, quëchinquëma'. Cancanëma quëran noya noya nohuitaramaco huachi. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

**Tiatiraquë ya'huëpisopita
ninshitërinso'**

¹⁸Ina quëran itaantarinco:

—Ansiano Tiatiraquë ya'huërin-sonta' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Yosë hui'ninco quirica a'pataranquëma'. Ya'pirahuë pën nënërinso pochin ni'ton, ya'ipi yonquiramaso quëran huarë' nitotërahuë. Nantëhuënta' sha'pi hua'na pënquë a'përëso

pochin ni'ton, huënaráchin ya'norin.
¹⁹Canpitaso' noya ninama'. Noya natëtomaco, ninosororama'. A'na-quëma' pahuantohuachinquëmara, nicatahuarama'. Ma'sha onpoapomarahuë', noya ahuantërama'. Ya'nan imapomaco, noya ninama'. Iporaso' na'con na'con nicatahuarama'. Ina marë' noya ni'piranquëmahuë', ²⁰co ya'ipi cancanëma quëran imaramacohuë'. A'na sanapi corto pëiquë chachin nonpin nanan a'chintopirinquëmahuë', co a'paramahuë'. Iráca Quisapira pa'pi co noyahuë' sanapi niponahuë', chiníquën nanantaton, piyapinëhuëpita anishacancantërin. Inapochachin iporaso' ina sanapi pënënarinquëma' co noyahuë' nica-camaso'. 'Noya monshihuanacaso'. Mamanshi moshacaso marë' nosha acohuachina, noya capacaso'. Ca'co', itohuachinquëmara, a'naquëma' natëtoma', monshihuanama'. Nosha mamanshi marë' acopiso' ca'nama'. Ina pochin ina sanapi nonpintërinquëma'. ²¹Co a'naroáchin ana'intërahuë'. Hua'qui' pënënpirahuë', co pi'pisha tëranta' nohuantërinhuë' natëincoso'. Oshahuanacaso' co yaa'porinhuë'. ²²Iporaso nipirinhue' ana'intarahuë huachi. Chiníquën aparisitarahuë. A'napitanta' anishacancantërinso-pita co oshanëna' a'pohuachinahuë', chiníquën ana'intarahuë. ²³Sanapi imarinsopitaso' co natërinacohuë' ni'ton, ata'huantarahuë. Ina nica-tona', ya'ipi imarincosopitanta' yonquiapi. 'Tëhuëchachin Sinioro nohuitërinpoa'. Yonquirëhuasonta' nitotërin. Co noyahuë' nipatëhua', no'tëquën ana'intarinpoa', tosapi. ²⁴A'naquëmaso nipirinhue' co nonpin nanan natëramahuë'. 'Noya noya nitotërai,' itopirinhëquëmahuë',

'Sopai imatona', napopi,' ta'toma', co ina natëramahuë'. Iporahuanta' noya imaramaco ni'ton, co aquëtë' pënëna'huanquëmaso' ya'huërinhuë'. ²⁵Chiníquën cancantatoma', o'manta'huaquë huarë' imamiatoco. ²⁶Sopai minsëhuatama', a'na tahuëri chiníquën nanan quëtëranquëma'. Ayaro' tahuëriquë huarë' natëhuatamaco, catahuaramaco nisha nisha piyapi'sa' hua'anënta'huaso marë'. ²⁷Tata Yosë nohuanton, chiníquën nanantërahuë. Canpitanta' catahuaramaco copirno-ro'sa' co natërinacosopitahuë' ana'inta'huaso'. No'pa huë'ëta hua'naquë pa'quirëso pochin oshahuano'sa' ana'intarihua'. ²⁸Naporahuaton, huënio tayora huënaráchin a'pininso pochin quëchinquëma'. Noyápiachin a'pintëranquëma'. ²⁹Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo nontërinquëma'. Huë-ratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Sartisiquë ya'huëpisopita ninhitërinso'

3 ¹Ina quëran Quisoso sha'huitaantarino:

—Ansiano Sartisiquë ya'huërinsona' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

"Ca Quisosoco ninshitaranquëma'. Caso' canchisë ispiritoro'sa' Yosëri camairinso' canta' camairahuë, natërinaco. Naporahuaton, tayoraro'sa' së'quërahuëso pochin, ansianoro'santa' acorahuë a'chinacaiso marë'. Canpitaso' nohuitëranquëma'. Ya'ipi co noyahuë' ninamasopita nitotërahuë. A'napitaso' nicatënhëquëma', 'noya imapi,' topirinhue', co tëhuëchachin imaramacohuë'. Chimipi pochin cancantërama'.

²Ipora huanta' niyontonpiramahuë', topinan quëran naporama': 'Ya'ipi natëtoi, noya ninai,' topiramahuë', co huachi Yosë noya ni'ninquëmahuë'. Huë'ërëso pochin cancantërama' ni'ton, co yonquiramahuë'. Pënsha yatacopirinsó pochin cancantërama'. Pën yatacopihuachina, pishitë'rë' noya orotacaso marë'. Inapochachin canpitanta' chiniquën Yosë yonquiantaco'. ³Ya'nán natanapoma', Yosë nanamën no'tëquën a'chintërinënuquëma'. Ina yonquiatoma', ya'ipi co noyahuë' yonquiramasopita naniantoco'. Ya'ipi cancanëma quëran casáchin yonquico. Co noya cancantaantahuatamahuë', a'naroáchin ana'intaranquëma'. Ihuatona'pi huë'ninsó pochachin a'nánaya ana'intaranquëma'. Co nitotasënuquëmahuë', o'mantarahuë. ⁴Napoaponahuë', caraichinquëma' noyápiachin cancantërama'. Canpitaráchin noya nicatoma', co në'huëtërinso pochin cancantaramahuë'. Ina marë' canpitaso' noya ni'saranquëma' ni'ton, Yosë'pa' ichiya'huëcontaranquëma'. Inatohua' nóya cancantarama' ni'ton, huiríchin a'mocontarama'. ⁵Inquëmaso' sopai minsëhuatama', Yosë'pa' pa'sarama'. Noyápiachin cancantarama' ni'ton, huiríchin a'mocontarama'. Inatohua' ya'huëmiatarama'. Nanpirin quiri-caquë nininëma' nani ninshitëranquëma'. Co onporonta' tapiarahuë'. Tata Yosë sha'huitarahuë: 'Isopita imamiatërinaco,' itarahuë. Anquëniro'santa' natanapi. ⁶Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Piratiripiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

⁷Ina quëran itaantarinco:

—Ansiano Piratiripiaquë ya'huërin-sonta' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. Caso' noya noyaco. Casáchin no'tëquën a'chinahuë. Iráca Yosëri Tapi sha'huitërin. 'A'na tahuëri quëma shiparinquën ya'ipi piyapinëhuëpita hua'anëntarin,' itërin. Iráca ninorincoso chachin nani o'marahuë Yosë huëntonënuquë aya'cona'huanquëmaso marë'. Niahuiquë ya'coana i'soarahuatë', aya'conë'. Inapochachin carinquëma' aya'conpatënuquëma', co insonta' nanitërinhuë' ocoiinquëmaso'. Oncotohuatëra, co a'napita nanitopihuë' ya'conacaiso'. ⁸Cari nohuitëranquëma'. Ya'ipi ninamasopitanta' nitotërahuë. Co na'aquëmahuë' nipomarahuë', noya ninama'. Co chiniquën nanantapomarahuë', nanamëhuë noya imarama'. Co tapanatomahuë', 'Quisocristoíchin imarai,' tënama' ni'ton, ya'coana i'soatëresó pochin catahuanquëma' na'a piyapi'sa' a'chintacamaso'. Ca nohuanton, pënëntarama'. Co insonta' nanitarinhuë' ata'tëinquemaso'. ⁹A'naquën nonpintatënnënuquëma', 'Yosë piyapinënpitacoí quiyanta', itopirinënuquëmahuë', Satanasë huëntonënuquë ya'conpi. A'na tahuëri ca nohuanto, inapitanta' isonahuatona', noya nontarinënuquëma'. 'Tëhuënchachin no'tëquën imarama'. Quisocristo nosororinquëma', itarinënuquëma'. ¹⁰Chiniquën cancantatoma', imamiatoco, itëranquëma'. Natëramaco ni'ton, carinquëmanta' na'con catahuanquëma'. A'na tahuëri ya'ipi isoro'paquë ya'huëpisopita chiniquën aparisitarahuë

tënica'huaso marë'. Co naporon' parisitaramahuë'. Nicha'ësaranquëma'. ¹¹ Co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë. Ama naniantatomacohuë', imamiatoco. Ni'cona sopai minsëchinquëma'. Ina minsëhuachinquëma', co inápaquë canaaramahuë'. ¹² Sopai minsëhuatama', Yosë ya'huërinquë chachin pantarama'. Piyon pëi' achinirinsu pochin na'con nohuantaranquëma'. Napoaton ya'huëmiatontarama'. Co pipiaramahuë'. Yosë co onporonta' a'poarinquëmahuë'. Nininën chachin acotaranquëma'. A'na tahuëri panca ninano' ya'huapon. Inápa quëran o'mararin. Nasha Quirosarin itopiso'. Ina nininëonta' acotaranquëma'. Canta' Quisosoco o'mantahuato, nasha nininëhuë' acotaranquëma'. Co onporonta' a'poaranquëmahuë'. ¹³ Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'. Nani huachi," itëquë', ninshitohuatan, itërinco.

Naotisiaquë ya'huëpisopita ninshitërinso'

¹⁴—Ina quëran ansiano Naotisiaquë ya'huërinso' ninshitëquë' nonchin imapisopita nataina'.

“Ca Quisosoco quirica a'pataranquëma', ni'co'. No'tëquën nonato, no'tën nanan a'chintëranquëma'. Co onporonta' nonpintëranquëmahuë'. Yosë nohuanton, ya'ipi ma'sha ninahuë. Napoaton, ya'ipi piyapi'sa' natëinacoso' ya'huërin. ¹⁵ Caso' nohuitëranquëma'. Ya'ipi ninamasopitanta' nitotato, co noya ni'nnanquëmahuë'. Ni'co'. Të'nai' noyápiachin o'orë'. Ahuaihuatërantá', yashin o'orë'. Co noya huairinsohuë' nipirinhue' o'opatëra, amirotëre', topi. Inapochachin ni'nnanquëma'. A'naquën noya ahuaireso pochin noya imarinaco.

Canpitanta' noya imaramaco naporini, noya ni'itënnquëmahuë'. A'naquëonta' të'nai pochin nipi. Co nitochatërapihuë' ni'ton, nosororahuë. ¹⁶ Canpitato nipi-rinhue' co noya ahuaireso pochinhue' ninama'. 'Noya imarai,' topiramahuë', co ya'ipi cancanëma quëran imaramacohuë' ni'ton, yaa'poranquëma'. Ma'sha amirotatë' yaimoreso pochin ni'nnanquëma'. ¹⁷ Canpitato' naporama': 'Na'a ma'sha ya'huëtërincoi ni'ton, noya ya'huarai. Quiyaso' noya piyapicoi. A'napita quëran noya noya nitotërai. Co manta' pahuantërincoihuë', topiramahuë', co no'tëquën yonquiramahuë'. Cancanëma quëran yonquiramasopita nitotërahue'. Sa'ahuaya pochin ni'nnanquëma'. Coriqui pahuantërinso pochin canpitato' na'con pahuantërinquëma' noya cancantacamaso'. Somaraya pochin cancantatoma', co tëhuënchachin nohuitëramacohuë'. Sa'ahuaya capa a'mocaso' nininso pochin co noyápiachin cancantëramahuë'. Pa'pi nosorotërama'. ¹⁸ Napoaton pënënanquëma'. Chiniquën nontoco catahuainquëma'. Ni'co'. Oro a'pëhuatëra, ya'ipi në'huë inquiren. Orosachin quëparitërin, noyasáchin nininso'. Inapochachin canpitanta' nontoco catahuainquëma' noya yonquicamaso marë'. Na'con pahuantërinquëma' Yosë pochin nicanamaso'. Casáchin yonquico Yosë noya ni'inquëma'. Yonquihuatamaco, huiríchin a'moreso pochin noya nisarama'. Somaraya pochin cancantërama' ni'ton, co tëhuënchachin nohuitëramacohuë'. Nimirioquë acorayatëre'so pochin anoyacancanchinquëma' cancanëma quëran nohuitamacoso marë'. ¹⁹ Nosoroatënnquëma', chiniquën nontëranquëma'. Ana'intëranquëma' noya cancantacamaso marë'. Co noyahuë' yonquiramasopita a'porahuatoma',

casáchin tahuërétantaco huachi.

²⁰Cancañemaquë yaya'coancantëranquëma'. Ina marë' nontaranquëma'. Ya'coana pi'nirëso pochin ninaranquëma'. Natanahuatamaco: 'Ya'coancantoco,' itohuatamaco, ya'coancantarquëma'. Niichicoshatërëso pochin nóya ninohuitarihua'. ²¹Nani sopai minsërahuato, Tata Yosë'pa' ya'hua-rahüë. Ya'ipiya hua'anëntarai. Canpitanta' sopai minsëhuatama', Yosë'pa' noya acoaranquëma'. Canpitaro'co hua'anëntarahuë. ²²Imaramaco ni'ton, Ispirito Santo chachin nontarinquëma'. Huëratëhuanpatama', noya natana-toma', yonquico'. Nani huachi," itëquë' ninshitohuatán, itërinco Quisoso.

Inápaquë Yosë chinotopiso'

4 ¹Ina quëran inápaquë në'përahuato, quënanahuë. Yosë ya'huërinquë chachin ya'coana ni'soatërin, ni'nahuë. Naporahuaton, inápa quëran

ya'nán nontërinco' nontaantarínco. Tronpita pihupiso pochin natanahuë.

—Isëquë huëntaquë'. Nani ma'sha a'nochinquën. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' ninoto, anitotaranquën, itërinco.

²A'nanaya Ispirito Santo nohuanton, hua'narëso pochin Yosë ya'huërinso' quënanahuë. Hua'anëntacaso' shira-nënuquë a'nara' huënsëarin, ni'nahuë.

³Inaquë nisha pochin ya'norin. Na'pi noyápiachin nininso pochin huënaratarin. Caspi, cornarina inapita pochin huënaratarin. Noyápiachin ya'norin. Yahua'tani tahuitërin, huënsëarin. Yahua'tan niponahuë', huëron pochin caninchin a'pinin. Ismirarita pochin huënaratarin, ni'nahuë. ⁴Inaquë cato shonca catapini ansiano'sa' hua'anëntacaso' shiraro'saquë tahuishin miáchin huënsëapi. Huirichinachin a'mopi.

Yancotë' oro quëran nininso' yancopi. ⁵Yosë hua'anëntacaso' shiranën quëran o'cori pochin nininso' pipiarin. Huënsha huënsha'tarin. Huira tacarintërinso pochin nonpiso' natanahuë. Canchisë pën nënërinso' Yosë notënanquë chachin ni'nahuë. Inapitaso' canchisë ispiri-toro'sa' Yosëri camairinso', tënanahuë.

⁶Shira notënanquë panca sono pochin ya'huërin. Co i'sha pochinhuë'. Isihuico pochin niponahuë', acopoquë huarë' quënantërë'.

Yosë shiranën tahuirinquë catapini ma'sharo'sa pochin nininso' ya'huëpi, nanopirihuanpiso'. Na'a ya'pirahuanatona', itoparan itoparan quënantopi. ⁷Nisha nisha ni'topi. A'naso' pa'pini pochin ya'norin. A'nanta' toro pochin ya'norin. A'nanta' piyapi pochin ya'piratërin. Ya'natoninsoso', panca onian pochin ya'norin. ⁸Nisha nisha niponaraihuë', ya'ipiya anpiantëhuanpi. Saota saota ya'huëtopi. Ina aipi, ina acopo', cato

quëran chachin ya'pirin ya'huëtöpi. Inapitaso' tahuërirë chachin, tashirë chachin Yosë chinotápi. Co ta'topihuë'. Napopianachin naporapi:

“¡Ma noyacha Tata Yosëso paya!
¡Noyasáchin ninin! Chini chiníquën nanantaton, ya'ipiya hua'anëntarin. Iráca quëra huarë' ya'huërin. Ipora huanta' nanpiárin. Inaso' ya'huërárin. ¡Ma noyacha inaso paya!” tosapi.

⁹Apira apira chinotapi. “¡Ma noyacha Yosëso paya! Ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Na'con catahuarinpoa' ni'ton, 'Yosparinquën Siniro,' itahua'. Inaso' hua'anëntomiatarinpoa'. Co onporonta' ta'huantarinhue',” topachinara, ¹⁰ansiano'santa' Yosë yonquiapi. “Tëhuëchachin hua'anëntërinpoa'. Co onporonta' chimianinhue',” ta'tona', cato shonca catapini chachin isonahuatona', chinotapi: “Quëmasáchin nóyanquën,” itatona', Yosëri ayancotërinso', shiranën notënanquë acoantapi. Chinotatona', itapona':

¹¹ “Quëmasáchin Siniro imarainquën. Noya noyanquën ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' chinochinënquën. Nani tahuëri natëinënquën. Ya'ipi nanitaparan. Ya'ipi ma'sha ninan. Quëma nohuanton, ipora huanta' ya'huarin,” itöpi.

Carniroa'hua quirica ma'patërinso'

5 ¹Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahue'. Inápaquë ya'huërinso' quënanato, quirica ni'nahuë, so'nanpinan. Inchinan imirin quëran Yosëri sël'quërarin. Cato quëran chachin nani ninshitërin. To'niquë noyá

achinpitërin. Canchisëro' achinpitërin. ²A'na anquëninta' ni'nahuë. Chiníquën nanantaton, chiníquën nonin.

—¿Inta' noya noya ni'ton, nanan ya'huëtërin to'niro'sa' i'shotahuaton iso quirica oporinacaso'? tënin.

³Ya'ipiro'paquë yonisápirinahuë', co insonta' nanan ya'huëtërinhuë' oporinacaso'. Inápaquë ya'huëpiso-pitanta' co nanitopihuë'. Acoporonta' yonípirinahuë', co inso tëranta' nanan ya'huëtërinhuë' oporinatón nicacaso'. ⁴Co insonta' nanitohuachinhue', chiníquën sëtato, na'nërahuë. Na'nëapirahuë', ⁵a'na ansiano sha'huitërinco.

—Ama na'nëquësohuë'. Ni'quë'. Tapi shiin nani ya'ipi minsërin. Cota huëntonënuquë nasitaton, chini chiníquën nanantërin. Inari nanitërin to'ni i'shotahuaton quirica oporinacaso', itërinco.

⁶Itohuachincora, Quisoso quënanahuë. Huancanachin Yosë huënsërinso ya'cariya huaniarin. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa pochin nininsopita, inapitari tancapitöpi. Quisoso chachin niponahuë', carniroa'hua nani tëpapiso pochin ya'norin. Canchisë pomohuan nisahuaton, canchisë ya'pirin ya'huëtërin. Chiníquën nanantaton, canchisë ispiritoro'sa' a'parin ya'ipiro'paquë nicainpoaso marë'. ⁷Ina quëran ya'cariconahuaton, Yosë inchinan quëran quirica ma'parin. ⁸Nani ma'pahua-china, ma'sharo'sa pochin nininsopita isonahuatona', Carniroa'hua chinotapi. Ansiano'santa' isonahuatona', ina chinotapi. A'naya a'naya arparo'sa' sël'quëpi pi'niatona' chinotacaiso marë'. Sënaonta' a'naya a'naya quëpapi, oro quëran nininso'. Inaquë yonarin pochin pimóchin nininso' ya'huërin tomontacaso marë'. Tomontërinso pochin imarëhuasopita Yosë nontërehua'. “Nontohuatëhua', noya nataninpoa',”

ta'tona', Yosë chinotapi. ⁹Chinotatona', inahuara yonquinëna quëran nasha cantanen cantarapi.

“Noya noyanquën, Sinioro, ni'ton, nanan ya'huëtërin-quën quirica ni'camaso'. To'ni i'shotohuatan, nani ma'sha anitotarancoi. Iráca tëparinënquën. Chiminaton, piyapi'sa' sopai quëran ocoiran Yosë imacaiso marë'. Napoaton quëmasáchin nanitëran ya'ipiya hua'anëntacaso'. Nisha nisha parti ya'huëpirinahuë', imarinënquën, Sinioro. Nisha nisha nananquë nonpisopita imarinënquën. Nisha nisha copirnorri hua'anëntërinso-pita niponaraihuë', natërinënquën.

¹⁰ Hua'anëntëranquë aya'conan. Corto hua'ano'sa pochin acoran Yosëichin yonquicaiso marë'. A'na tahuëri no'paquë chachin ichihua'anëntëran huachi. Ma noyanquëncha quëmaso paya,” itopi, cantatona'.

¹¹ Ina quëran hua'huayátërahuë anquëniro'sa' quënanahuë. Yosë shiranën, ma'sharo'sa pochin nininsopita, ansiano'sa' inapita tancapitopi. Hua'huayátërahuë ya'huëpi, co pichinahuanhuë'. Inapitanta' chiníquën naporapi:

¹² “¡Ma noyacha Carniroa'huaso paya! Piyapi'sa' oshanëna' inquitacaso marë' chiminin. Noya noya ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'. Chini chiníquën nanantaton, ya'ipi nanitaparín. Nani ma'sha ya'huëtërin, ya'ipi

hua'anëntërin. Ya'ipi nito-tërin. Napoaton ya'ipinpoa' natëahua'. ‘Yosparinquën, Sinioro,’ itahua’,” tosapi.

¹³ Ina quëran ya'ipi Yosëri nininsopita napopianachin chinotapi, natanahuë. Inápaquë ya'huërinso-pita, isoro'paquë ya'huërinso-pita, chiminpisopita, marëquë ya'huërinso-pita, ya'ipiya Yosë chinotapi.

“Ma noyacha Tata Yosëso paya. Hua'anëntërinpoa' ni'ton, ‘Yosparinquën’ itahua'. Inasáchin natëahua'. Noya noya ni'ton, chinotahua'. Ya'ipiya nanitaparín. Carniroa'huanta' inapochachin chinotahua'. Ipora quëra huarë' ina natëahua’,” tosapi.

¹⁴ —Naporinchi paya. Tëhuënchachin inasáchin natëahua', topi catapini ma'sharo'sa pochin nininsopitanta'. Ansiano'santa' isonahuatona', chinotapi.

To'ni i'shorinso'

6 ¹ Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. Quirica so'nanpinan nininso' quënantarahuë, canchisë to'niquë achinpitërinso'. Naporro' Carniroa'huari ya'nan achinpitërinso' i'shotërin. I'shotohuachina, a'na ma'sha pochin nininso' chiníquën nonin, huira pochin natanahuë.

—¡Huëquë huachi! itërin.

² Itohuachina, cahuario ya'norin, ni'nahuë, huiríchin nininso'. Ina aipi quëmapí huënsëarin. Pë'chinan quëparín. Piyapi'sa' yaminsërin ni'ton, hua'an pochin yancotëtaton, pa'sarin minsëcaso marë'.

³ Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantërin. I'shotantahuachina, a'na ma'sha pochin nininsoarinta' përantërin.

—¡Huèquë huachi! itërin. ⁴Itohuachina, nisha cahuario ya'norin, quëhuashin nininso'. Ina aipi a'na quëmapi'nta' huënsëarin. Panca sahuëni sè'quëarin. Chiniquën nanan ya'huëtërin quira nicacaso marë'. Ina nohuanton, isoro'paquë na'a piyapi'sa' niahuëatona', nitëparapi. Nisha nisha parti quira nisapi. Co huachi noya ya'huapihuë'.

⁵Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, a'na ma'sha pochin nininsoari përantarin.

—¡Huèquë huachi! itoahuachina, yara cahuario ya'norin, ni'nahuë. Quëmapi ina aipi huënsërinso' paransa sè'quërin cosharo' pë'tënacaso marë'. ⁶Naporo' catapini ma'sharo'sa' huancánachin, noninso' natanahuë:

—Ya'ipi cosharo' na'con pa'tarin. A'na tahuërirra' i'huaquë huarë' sacatopirinahuë', a'na quiroichin trico pa'anapi. Inapochachin a'na cosharonta' pahuanarin. Sipataso' trico pochin niponahuë', co ina pochin pa'topirinhuë', inanta' pa'tarin. A'na tahuërirra' i'huaquë huarë' sacatopirinahuë', cara quiroichin pa'anapi. Toma', huino, inapitanta' pahuanarin. Ni'cona chiniatama', tënin.

⁷Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. Nani catapini i'shotërin. Ina i'shotohuachina, a'na ma'sha pochin nininsoari përantarin, ya'natomarinso'.

⁸—¡Huèquë huachi! itoahuachina, a'na cahuarionta' ya'noantarin, sha'píchin nininso'. Quëmapi ina aipi huënsërinso', Chimirin itopi. Ina nohuanton, na'a piyapi'sa' chiminapi. Notohuaro' chiminatona', chimipiro'sa' ya'huëpiquë pa'sapi. A'naquën niahuëatona', nitëparapi. A'naquën tanari tëpaarin. Naporahuaton, chiniquën caniori

masarin ni'ton, na'a piyapi'sa' chiminapi. Tanan ni'niro'sarinta' tëparapi. Inapoatona', patoma patoma pochin piyapi'sa' chiminapi. Cacharonquë un cuarto itopi.

⁹Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotantarin. I'shotantahuachina, artaro Yosë chinotacaso marë' acorinsó' inápaquë ni'nahuë. Inaanaquë na'a imapisopita chiminpisopita quënanahuë. Nanpipona', nóya imapi. Co tël'huatonaraihuë', Yosë nanamën a'chinpi. Ina marë' tëpapi. ¹⁰Tëpa-huachinara, hua'yanëna' inápaquë ya'huëcontarahuatona', Yosë nontápi.

—Quëma Siniro chini chiniquën nanantëran. Noyasáchin nicaton, no'tëquën nonan. ¿Onporo huarëta' oshahuano'sa' ana'intaran? Tëparinacoiso marë' no'tëquën ana'intacaso' ya'huërin, tosapi.

¹¹Napotohuachinara, Yosëri itërin:

—Ninataco'. Oshaquëran ana'intarahuë. Co tahuëri naniyatërarinhuë'. A'napita imarinosopita ipora huanta' pënëntapi. A'naquën tēpaantahuachina', isëquë chachin huëantapi anta'. Naporo huarë' tēparinēnquëmasopita no'tëquën ana'intarahuë, itërin. Itahuaton, huiríchin a'mocaiso' quëtërin. Noyápiachin cancantopi ni'ton, huiríchin a'motërin.

¹²Ina quëran a'na to'niquë achinpitërinso' i'shotaantarin. Inarë' nani saotaro' i'shorin. Inapotohuachina, panca ocohua pa'sarin. Pi'i tashiaton yaráchin nisarin. Yoquinta' co huachi a'pianinhuë'. Nincoan huë'saponahuë', quëhuashin huënai pochin nisarin.

¹³Naporahuaton, tayloraro'santa' anotapi. Iquira nara nitërinso' canora niponahuë', panca ihuan pa'pachina, notohuaro shitatërinso pochin nisapi. ¹⁴Pi'iro'tënta' capa nisarin. Quirica so'nanëso pochin co huachi ya'noarinhuë'.

Naporahuaton, motopiro'sa', so'tono'sa', inapitanta' nacon nacontatona', itopa itopa nichihuincapi. ¹⁵Ya'ipi piyapi'sa' pa'yanahuatona', ta'arapi. Copirno-ro'sa', hua'ano'sa', sontaro hua'ano'sa', ma'hua'ano'sa', chiníqueno'sa', inapita Yosë të'huatatona', ta'arapi. Motopi'pa' ta'arahuatona', na'pi nanino'saquë ya'conapi na'picaico marë'. Patrono'sa' piyapinënpitarë chachin panca na'pianaro'saquë na'pirapi. ¹⁶Ya'ipi piyapi'sa' të'huatatona', motopi nontapirinahuë':

—Panca na'piro'sa' notarintatona', ya'copiinacoi ama Yosë quënanaincoiso marëhuë'. Inápaquë hua'anëntarin. Carniroa'huanta' chiníquën no'huirincoi. ¹⁷Nani ana'intacaso' tahuëri nanirin. Ana'intohuachincoi, co insonta nanitarinhuë' ina chinitacaso', tosapi.

Yosë marcanën acotopiso'

7 ¹Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahué. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' a'notantarinco. Catapini anquëni ya'nopi, ni'nahuë. A'naso' pi'i pipirinso' parti huaniarin. A'nanta' pi'i ya'coninso' parti huaniarin. Huancanachionta' cato' ninotërapí. Inaquëpita Yosëri acorin isoro'pa' ana'intacaiso marë'. Oshaquëran Yosë nohuanton, ana'intapi. Pi'pisha pahuanarin ni'ton, anquëniro'sari ihuan ya'copirapi ama marëquë, isoro'paquë inaquëpita ma'sha onpocaiso marëhuë'. Ama nararo'sa' tëranta' oyanacaiso marëhuë' ya'copirapi. ²Ina quëran a'nanaya a'na anquëninta' ya'noantarin. Pi'i pipirinso' parti quëran huë'sahuaton, hua'na'huaya quësarín Tata Yosë marcanën acocaso marë'. Inaso' catapini anquëniro'sa' sha'huitërin:

³—Ama apiramiáchin ana'intocoso'huë'. Ninataco Yosë piyapinënpita catahuai.

Co Yosë marcanën acochátëraraihuë'. Të'yainaquë acotëra'piapoi. Nani acotahuatoí, ya'ipiro'pa', marë, nararo'sa', inapita ana'intoco', itiirin.

⁴Ina quëran të'yainaquë Yosë marcanën acotëra'piapi a'napitari nohuatocaiso marë'. Notohuaro' acotë'yatëra'piapi. Pichirahuaton:

—Pasa catapini shonca catapini huaranca acotërai, ténin, natanahuë. Ya'ipi Israiro huëntono'saquë napotërin. ⁵⁻⁸Shonca cato' huëntono'sa' ya'huërin, israiro'sa' itopiso'. Nisha nisha ninin-sopita ya'huëpi: Cota, Nopino, Caro, Asiri, Nipitari, Manasisi, Simion, Nihui, Isacaro, Saporono, Cosi, Mincamin, inanapo huëntono'sa' ya'huërin ni'ton, shonca cato huaranca, shonca cato huaranca acotë'yatëra'piapi.

Huiríchin a'mopiso'

⁹Ina quëran hua'narëso pochin niantarahué. Hua'huayatërahuë' piyapi'sa' Yosë'pa' quënanahuë. Co pichicasohué'. Nisha nisha piyapi'sa' Yosë hua'anëntacaso' shiranën notënanquë huaniapi, nisha nisha nananquë nonpisopita. Nisha nisha parti quëran huëcatona', Carniroa'hua yamotatona', notërapí. Inapitaso' huiríchin a'mopí. Mërëmë pochin nininso' së'quërahuatona', Yosë chinotapi.

¹⁰“Tata Yosëíchin nicha'ërinpoa'.

Inasáchin hua'anëntërinpoa'.

Carniroa'hua anoyacantërin-

poa'. ¡Ma noyacha inaso paya!”

tosapi chiníquën nonatona'.

¹¹Inaquë Yosë chachin hua'anëntacaso' shiranënnquë huënsëarin. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa' pochin ninin-sopita, inapitari tancapitopi. Ina tahuirínquë notohuaro' anquëniro'sa' huaniapi. Chinotopiso' natanahuatona', inapitanta' isonahuatona', Yosë chinotapi:

¹² “Tēhuēnchachin Siniro,
piyapi'sa' nicha'ëran. ¡Ma
noyanquēncha quēmaso
paya! Ya'ipiya chinochi-
nēnquēn. Ya'ipi nitotēran.
Chini chiníquēn nanan-
taton, ya'ipiya nanitaparan
ni'ton, ya'ipi natēinēnquēn.
'Yosparinquēn,' ichinēnquēn.
Na'con natēmiatarainquēn.
Co onporonta' a'poarain-
quēnhuē'. Amen,” itapi.

¹³ Ina quēran a'na ansiano nataninco.
—¿Ma piyapi'sata' isopita, huiríchin
a'mopiso'? ¿Intohua quēranta' huēn-
tapi? ¿Nitotēran ti? itērinco.

¹⁴—Co caso' nitotērahuē'. Quēma
nitotēranso'. Sha'huitoco canta' nitochi,
itohuatēra, sha'huitērinco:

—Isopitaso' chiníquēn parisitaponarai-
huē', co Yosē a'popihuē'. Carniroa'huari
huēnainēn quēran anoyacancantērin
ni'ton, huiríchin a'mopi.

¹⁵ Napoaton Yosē ya'huērinquē huēn-
tapi. Tahuērirē chachin tashirē chachin
ina chinotapi. Yosēri ichiya'huēaton,
ni'sarin. ¹⁶ Co huachi tanaponahuē', co
yamoroponahuē'. Co pi'iri picahuachin,
parisitaponahuē'. Noya ya'huēintarapi.
¹⁷ Ni'co'. Hua'anēni ohuicanēnpita noya
a'paiarin. Quēchitērahuaton, noya ii'
a'notērin o'ocaiso marē'. Inapochachin
Carniroa'huari imapisopita a'paiarin.
Yosē'pa' noya noya nanpiapi. Yosēri
chachin na'nēi' amitarin ni'ton, co
huachi sētaponahuē', itērinco.

Sēnan oro quēran nininso'

8 ¹ Ina quēran hua'narēso pochin
niantarahuē. A'na tahuēri ma'sha
onpocaso' a'notantarinco, ni'nahuē.
Ipora huanta' Carniroa'hua quirica
sēl'quēarin. Nani saota to'niquē achinpi-
tērinso' i'shotērin. A'naíchin pahuanarin

i'shocaso'. Naporo' a'naíchin nininso'
i'shotarin. I'shotohuachina, ya'ipiya
copica topi. Miria ora pochin co manta'
nonpihuē'. ² Ina quēran canchisē anquē-
niro'sa' quēnanahuē. Yosē notēnanquē
huanirapi. Inaquē huanihuachinara,
a'naya a'naya tronpita quētōpi pihui-
caiso marē'. ³⁻⁴ Co'huara pihuiyatēra-
soihuē', a'na anquēninta' huēcaton,
Yosē chinotopiquē artarōa'huaya
notēnanquē huaniconin. A'pētinan
oro quēran nininso' sēl'quērin. Inaquē
na'a yonarin pochin pimóchin nininso'
acarin panca tomontacaso marē'. Yosē
ya'huērinquē chachin tomontarin.
Tomontērinso pochin Yosē imapisopi-
tanta' ina nontápi. “Ma noyanquēncha
quēmaso paya. Nani tahuēri catahuaco,
Siniro,” itohuachinara, noya natanin.
⁵ Ina quēran anquēni Yosē artaronēnquē
ya'caritahuaton, na'a pēnaya' manin.
A'pētinanquē acorahuaton, isoro'paquē
tēlyatērin. Tēlyatohuachina, a'narōá-
chin huira pochin natanahuē. Chiní-
quēn tēnētērin. O'corinta' huēnsa
huēnsa'tarin. Naporahuaton, panca
ocohua pa'nin. (Nani huachi Yosēri
ana'intarin, tēnahuē.)

Tronpita pihuiipiso'

⁶ Naporo' canchisē anquēniro'sa'
tronpita yapihuirapi. Co napopianachin
pihuiapihuē'. A'naya a'naya pihuirapi.

⁷ Ya'nán pihuirinso' irinpachina, Yosē
nohuanton, ocai', pēn, inapita inápa
quēran anotarín. Huēnairē chachin
anotarín. Pancana huiquitarin. Patoma
pochin huiquitarin. [Cacharonquē un
tercero, topiso'.] Nararo'sa', panpatēro'
inapitanta napochachin huiquitarin.

⁸ Ina quēran a'na anquēninta' tronpita
pihuiantarin. Pihuiantahuachina, panca
motopi pochin nininso' ni'nahuē. Pēn
pochin orotērimarin. Yosē nohuanton,

marëquë anoitërin. Inaquë anotohuachina, patoma pochin marë huënai taranin. ⁹Patoma pochin ma'sharo'sa' inaquë ya'huërinso' chiminpi huachi. Panca nancharo'santa' patoma pochin ta'huantopi.

¹⁰Ina quëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, panca tayora anotarín, panca orotërinso'. Anotohuachina, Yosë nohuanton, patoma pochin iiro'sa' tapiarin. ¹¹Ina tayorasó' Main itopi. Tëquëin, i'shaa'huaro'sa', inapita patoma pochin main nisarín. Máin ni'ton, notohuaro' piyapi'sa' ina o'otona', chiminapi.

¹²Nani cara anquëni pihuirín. A'nanta' pihuiantahuachina, Yosë nohuanton, patoma pochin pi'i tapiarin. Yoqui, tayoraro'sa', inapitanta' patoma pochin tapiapi. Napoaton tahuëri nipachina, co huachi pi'i noya a'pianihuë'. Tashinta' yoqui, tayoraro'sa', inapita co huachi noya a'pianpihuë'.

¹³Ina quëran panca onian quënanahuë'. Inápaquë a'ninquëchin yanponarin. Piyapi pochin noninso' natanahuë'.

—¡Ma'huantacha nisapi paya! Yosë a'popi ni'ton, piyapi'sa' chiniquë'n parisitapona'. A'napita anquëniro'sa' pihuiantahuachina, isoro'paquë ya'huëpisopita aquë aquëtë' parisitapona', ténin.

9 ¹Ina piquëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, tayora anotërinso pochín a'nanta' o'marin. Yosë nohuanton, chiniquë'n nanan ya'huëtërin sopairo'sa' oncorapirínso' parti i'soatacaso marë'. Nanin acoporo' pa'ninso' i'soatarín. ²I'soatohuachina, acopo quëran conai' pipiari. Yaráchin tomontarin. Panca pën quëran tomontërinso pochín pipiton, pi'i ya'copiari. Ya'ipi parti tashiari. ³Naporahuaton, conai quëran notohuaro' sopairo'sa'

pipiapi. Panca sëquëre pochín ya'no-rahuatona', pipiapi. Pa'pi të'huatoro'. Sëquëre pochín niponaraihuë', yonpinca pochín huitapi. ⁴“Ama panpatëro', nara mono', nitërinso' inapita pë'ya-cosohuë'. Piyapi'sa' co Yosë marcanën të'yainquë ya'huëtöhuachinarahuë', inapita aparisitoco',” itërin. ⁵Co tëpa-ponaraihuë', a'natërápo yoqui pochín aparisitapi. Yonpincari huinínso pochín niponahuë', co sanoaponhuë'. Pa'pi iquin natanaponaraihuë', co chiminaponahuë'. ⁶Na'con parisitapona': “Chimiin nipachin,” tosapirínahuë', co chiminaponahuë'. Chiminacaiso' nohuantopirínahuë', co nanitapihuë'.

⁷Panca sëquëre pochín ya'notona', chiniquë'n pa'sapi. Cahuarioro'sa' quira nicacaiso marë' tapapiso pochín pa'sapi. Yancotë pochín oro quëran ninínso' yancopi. Naporahuaton, piyapi pochín ni'topi. ⁸Aihuan ni'ton, sanapi pochín aintapi. Pa'pini' pochín natëtopi. ⁹Sha'huëtëonta' tachiton. Hua'na pochín ni'ton, co ohuanchináchinhuë'. Pa'pachinara, anpiantëna quëran chiniquë'n tënëntërapí. Quira toronano'sa' cahuarioro'sari ohuararínso pochín tënëntapi. ¹⁰Naporahuaton, yonpinca pochín hui'notopi. Iquin huitatona', a'natërápo yoqui pochín aparisitapi. ¹¹Hua'anën ya'huëtërin anta'. Inari camairínso', sopairo'sa' oncorapirínso' parti quëran huë'nin. Cotio nananquë Apatono itopiso'. Crico nananquë Aporiono itopi. Tiquitona'pi tapon naporín.

¹²Na'con parisitacaiso' ninoton, nani a'notërinco. Ina ni'pirahuë', na'con na'con parisitacaso' ya'huapon. Catoro' aparisitacaso' pahuanarin nica'huaso'.

¹³Yosë nohuanton, nani a'natërápo anquëniro'sa' tronpita pihui' co noya-huë' nipisopita ana'ntacaiso marë'. Ina

quëran a'na anquëninta' pihuiantahuachina, inápaquë nontërinso' natanahuë. Artaro'huaya pomonënpita huáncana quëran nontaton, pihuitona'pi itapon: ¹⁴“Catapini anquëniro'sa' i'quiritëquë pa'ina' piyapi'sa' aparisitacaiso marë'. Panca i' yonsanquë nani ninarapiso', Iyopiratisii' itopiquë,” itërin.

¹⁵Itihuachina, anquëniro'sa' a'parin piyapi'sa' ana'intacaiso marë'. Iráca inaquë acopirinhue'. Nani ora nanirin ni'ton, a'parin huachi patoma pochin piyapi'sa' tēpacaiso marë'. ¹⁶Ina quëran hua'huayátërahuë sontaro'sa' huë'sapi, ni'nahuë. Cahuarioro'sa aipi huënsëriapi. “Cato pasa michon huë'sapi,” tēnin, natanahuë.

¹⁷Hua'narëso pochin a'ninquëchin quënanahuë. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' quënantarahuë. Hua'na coton sontaro'sa' a'mopiso pochin a'mopi. Pënsha pochin huënaráchin nipi. A'naquë caninchin. A'nanta' sha'píchin. Cahuarioro'santa' nisha ya'nopi. Pa'pini' pochin mototopi. Nanamën quëran pën, conai', sha'pi mo'shi', inapita pipiapi. ¹⁸Cahuarioro'sa nanamëna quëran inapita pipirahuatona', patoma pochin piyapi'sa' tēparapi. Notohuaro' chiminapi. ¹⁹Nanamëna quëran tēparapi. Huinamëna quëraonta' ya'huan pochin quëtëtatona', tēparapi.

²⁰Na'a piyapi'sa' chiminpirinahue', co naporo tēranta' a'napitaso' yonquiapihuë'. Ni'saponaraihuë', inachachin co noyahuë' cancantapi. Aquëtë chachin sopairo'sa' chinotapi. Nisha nisha mamanshi moshapi. Oro quëran, prata quëran, hua'na quëran, na'pi quëran, nara quëran, ina quëranpita nipiso'. Co inapitaso' quënantopihuë', co natantopihuë', co iratopihuë'. Co nanpipirinahue', mosharapi. ²¹Pa'pi co noyahuë' cancantatona', tēpatapi, pēnotapi,

monshihuanapi, ma'sha ihuatapi. Yosëri ana'intërinso' ni'sáponaraihuë', co naporo tēranta' nohuantapihuë' oshanëna' a'pocaiso'.

Quirica'huaya oporinso'

10 ¹Ina quëran hua'narëso pochin a'na anquëninta' niantarahuë, chiníquën nanantërinso'. Chitoro' huancana inápa quëran o'mararin. Motën yahua'tani tahuitërin. Ya'pirin pi'i pochin a'pinin. Tonainta' pën pochin ya'noarin. ²Quirica'huaya sëlquërin. So'nanpinan nipirinhue', nani oporinso' sëlquërin. O'marahuaton, inchinan nantën quëran marëquë i'naitarin. Ahuënan nantën quëran isoro'paquë i'narin. Panca masho ni'ton, naporin. ³Chiníquën nanantaton, chiníquën nonsarin. Pa'pini' përarinso pochin natanahuë. Përapachina, inápa quëran canchisë huira pochin nininsopitari a'panipi. ⁴Nonpachinara, natanato quiricaquë yaninshitopirahuë', inápa quëran a'na sha'huitërinco: “Ama naporinso' ninshitëquësohue'. Co a'napita sha'huitacaso' ya'huërinhuë',” itërinco.

⁵Naporo' panca anquëni marëquë, no'paquë inaquëpita i'narinso' inchinan tanpaquën anquiontarin. ⁶“Yosë ni'sárinco ni'ton, co nonpinahuë'. Inaso' iráca quëran huarë' ya'huaton, co onporonta' ayaponhuë'. Isoro'pa', marë, pi'iro'të', ya'ipi ya'huërinso'pita inari ninin. Tëhuëenchachin co huachi hua'qui quëranhuë' ana'intomiatarin. ⁷A'naíchin anquëni pahuanarin tronpita pihuicaso'. Ina pihuiantahuachina, oshahuano'sa' ana'intahuaton, ya'ipiya Yosëri hua'anëtarin. Piyapi'sa' inahuara co nitotopihuë'. Iráca quëran huarë' Yosë nohuanton, pënëntona'piro'sa' ninopirinahue', ipora huarë' nanirin. Inimiconënpita ana'intahuaton, hua'a-nëtarin,” tēnin panca anquëni.

⁸Ipora huanta' a'na nantën quëran marëquë i'naitarin. A'na quëraonta' no'paquë i'narin. Ina quëran inápa quëran nontërinco' itantarinco:

—Paaton, quirica'huaya së'quërinso' ma'paquë', ⁹itohuachincora, pa'sahuato,

—Quirica'huaya quëtoco, itërahuë.

—Noyahua'. Macaton, ca'quë'. Ninoi pochin cashin ca'saran. Napoaponahuë', nani ni'ipatan, main nisarin, itërinco.

¹⁰Quirica'huaya masahuato, ca'nahuë. Ninoi pochin cashin ca'pirahuë'. Nani ni'ipatëra, main natanahuë. ¹¹Ina quëran sha'huitërinaco:

—Na'a piyapi'sa' pënëantaquë'. A'na tahuëri ma'sona onpocaiso' Yosë anitotarinquën. Nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquë nonpisopita, copirno-ro'sa', inapita ma'sona onpocaiso' Yosë ninoton, anitotarinquën ninshitamaso marë', itërinaco.

Catoya'pi Yosëri a'parinso'

11 ¹Ina quëran mitro pochin nininso' quëtërinaco a'nica'huaso marë'.

—Yosë chinotopiso pëi' a'niconquë'. Artaronta' a'niquë'. Nani a'nihuatan, piyapi'santa' Yosë chinotopisopita onposona ya'huëpiso' nitotacaso marë' pichiquë'. ²I'iratëso nipirinhuë', ama a'niquësohuë'. Inaquë nisha piyapi'sa' ya'conapi. Co Yosë imaponaraihuë', inaquë ya'conahuatona', tapirapi. Yosë ninanonëonta' tapirapi. Cara pi'ipi miria pochin napotapi. ³Naporo tahuëri'sa' cato' quëmapi a'pararahuë pënëntacaiso marë'. Yaa'pahuato, chiniquën nanan quëtërahuë no'tëquën sha'huicaiso marë'. Piyapi'sa' na'con oshahuanpi ni'ton, cato' quëmapi sëtapi. Sëtatona' sa'catën nininso' a'mosapi piyapi'sa' oshanëna' ayonquicaiso marë'. Cara pi'ipi miria pënëntapi, itërinco Yosë.

⁴Catoya'piso' nóya pënëntapona', Yosëri chachin a'parinso'. Panca nanparino'sa' orotërinso pochin nicatona', Yosë nanamën anitotapona'. Oripo nara pochin nipi anta', Yosë notënanquë ya'huërinso'. ⁵Yosë nohuanton, sacai' nininso'pita nanitapapi. A'napitari yatëpahuachina', nanamëna quëran pën pipiarin. Pipihuachina, yatëpapisopita huëyarapi. Huëyarahuatona', chiminapi. Ina pochin Yosëri catahuarin ni'ton, minsëapi. ⁶Íraca pënëntona'piro'sa' nani ma'sha nipi piyapi'sa' ayonquicaiso marë'. Inapochachin catoya'pi Yosëri a'parinso', nani ma'sha nanitapaapi. Yosë nontahuachina', co o'nanaponhuë'. Inapotatona', pënëntápona'. Tëquëionta' nontahuachina', huënai' taranapon. Ina quëran Yosë nohuanton, nisha nisha canioro'sa' acorapi Yosë yonquicaiso marë'. ⁷Nani ya'ipi noyá pënëntohuachina', co huachi aquëtë' pënëntacaso' ya'huaponhuë'. Naporo' ma'sha pa'pi tē'huatoro nininso' ya'noarin. Acoporo' quëran huë'sarin. Huë'sahuaton, cato ya'pi ahuequiari. Ina quëran minsërahuaton, tēpararin. ⁸Quirosarinquë chachin tēpararin. Inaquë íraca Quisosonta' tēpapi. Inaquë ya'huëpi-sopita pa'pi co noyahuë' cancantopi. Sotomaquë, Iquipitoquë inaquëpita ya'huëpisopita pochin cancantatona', oshahuanacaisoáchin yonquipi. Cato-ya'pi tēpahuachina', cachiquë tē'ya-tapi. Co pa'pitapihuë'. ⁹Cara tahuëri miria pochin nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquë nonpisopita inapitari ni'sapi. Nicaponaraihuë', co nohuantapihuë' pa'pitacaiso'. ¹⁰Tēpapi ni'ton, capa cancantatona', pita nisapi. Ma'shanënanta' topinan a'naya a'naya niquëtapi. “Hua'qui' pënënatonpoa', apininpoa' nipirinhuë', iporasos' nani chiminpi,” ta'tona', capa cancantapi.

¹¹ Cara tahuëri miria napoápirinahuë', a'nanaya Yosë nohuanton, nãpianta-rahuatona', huanintarapi. Piyapi'sari ni'sahuatona', pa'pi të'huatapi. ¹² Naporó inápa quëran nontërinso' natanapi.

—¡Isëquë huëntaco huachi! itarin. Napotohuachina, inimiconënpitari nicasoi', catoya'piso' inápaquë paantapi. Chitororë chachin paantapi. ¹³ Naporó chachin panca ocohua pa'sarin. Pa'pachina, notohuaro' pëiro'sa' ohuatarin. Canchisë huaranca piyapi'sa' chiminapi huachi. A'napitaso' pa'pi të'huatapi. “Yosë nohuanton, naporin. ¡Ma'pitacha nanitaparin paya!” tosapi.

¹⁴ Nani catoro' parisitapiso' ni'nahuë. Shiarahuaton, a'nanta' a'notantarinco. Hua'narëso pochin ni'nahuëso' sha'huichinquëma'.

Ya'natontarinso' pihuirinso'

¹⁵ Ina quëran ya'natontarinso' anquë-ninta', pihuiantarin. Pihuihuachina, inápaquë chiníquën nonsapi, natanahuë.

“Íráca quëra huarë' na'a copir-noro'sa' ya'huëpirinahuë', iporaso' Yosëri ya'ipiya hua'anëntarin. Quisocristorë chachin hua'anëntomiatarin. Co onporonta' pipiapihuë',” tosapi.

¹⁶⁻¹⁷ Cato shonca catapini ansiano'santa' Yosë'pa' ya'huëpiso' isonahuatona', Yosë chinotapi:

“Yosparinquën, Sinioro.

Quëmasáchin ya'ipi nanitaparan. Íráca quëran huarë' ya'huaton, ipora huanta' nãpiaran. Chini chiníquën nanantaton, ya'ipi hua'anëntaran.

¹⁸ Nisha nisha piyapi'sa' no'huirinënquënsopita ana'intaran. Ya'ipi chiminpisopitanta'

no'tëquën ana'intaran.

Imarinënquënsopitaso nipirinhuë', acanaaran.

Inso tëranta' natëhuachinquën, inápaquë quëpaaran.

Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', inapita imapachinënquën, acanaaran. A'napitaso nipirinhuë' piyapi'sa' aparisitona tëpapi ni'ton, chiníquën ana'intaran,” itapi.

¹⁹ Ina quëran hua'narëso pochin nicasoco, Yosë pëinën inápaquë ya'huërinso' ni'soatërin ni'nahuë. Íráca chinotopiso pëi acohuana Yosë caposonën ya'huërin. Ina pochin nininso' inápaquë ni'nahuë. Nicasoco, o'coritërin, tënëntërin, huira-tërin, ocohua pa'nin, ocai' anotërin, naporin. Yosë chiníquën nanantërin ni'ton, naporin.

Panca ya'huan pochin ya'norinso'

12 ¹ Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahué ayonquiinpoaso marë'. A'na sanapi inápaquë quënanahuë. A'morinso' huënaráchin huënaráchin. Pi'i pochin a'pinin. Nantëanaquë yoqui ya'huërin. Shonca cato' tayloraro'sari yancotë pochin motën tahuitërin.

² Inaso' cayoron. Nani yahuaiarin ni'ton, chiníquën iquitaton, parisitárin.

³ Ina quëran a'na ma'sha inápaquë ya'norin, niantarahué. Panca ya'huan pochin niponahuë', ina quëran panca panca ninin. Quëhuashin nisahuaton, canchisë motën ya'huëtërin, shonca pomohuanin. A'naya a'naya motënuë hua'an pochin yancotë yancorin.

⁴ Huinamën quëran inápaquë huihui-contahuachina, tayloraro'sa' a'tëntontarahuatón, isoro'paquë të'yatimarin.

Patoma pochin të'yatimarin. Ina quëran hua'narëso pochin quënanta-
rahuë. Panca ya'huan pochin nininso'
pa'nin. Sanapi notënanquë huaniarin.
“Huaihuachin, hua'huin matahuato,
ca'sarahuë,” ta'ton, ninararin. ⁵Ninaso',
huairin. Quëmapia'huaya huairin.
Inaso' chini chiniquën nanantaton,
a'na tahuëri ya'ipi piyapi'sa' hua'a-
nëntapon. No'tëquën ana'intapon
ni'ton, ya'huani yatëparin. Ina marë'
ninarápirinhuë'. Nani nasitohuachina,
Yosëri nicha'ërin. Ya'huërinquë chachin
quëpantarin ichihua'anëntacaso marë'.
⁶A'shinso nipirinhuë', co piyapi ya'huë-
rinquëhuë' ta'arin. Inaquë Yosëri nani
tapatërin ya'huëcaso marë'. Cara pi'ipi
miria pochin inaquë ya'huarin ni'ton,
cosharo' quëtapi.

⁷Ina quëran hua'narëso pochin nian-
tarahuë. Inápaquë quira nisapi. Anquëni
hua'an Miquiri itopiso' anquëninën-
pita camairin panca ya'huan pochin
nininso' minsëcaiso marë'. Inanta'
anquëniro'sa' camairinsopitarë chachin
ahuëtopirinahuë', ⁸co nanitopihuë'
minsëcaiso'. Miquiri anquëninënpitari
minsërahuatona', isoro'paquë a'paimapi.
⁹Inapotatona', panca ya'huan pochin
nininso' inápa quëran të'yatopi. Inaso'
sopai chachin, Satanasë itopiso'. Ya'ipi
piyapi'sa' yanonpintërin. Ina minsëra-
huatona', anquëninënpitarë chachin
isoro'paquë të'yatopi.

¹⁰Ina quëran inápaquë chiniquën
noninso' natanahuë.

“Tëhuëchachin sopai yaminsë-
pirinpoahuë', Yosë nicha'ë-
rinpoa'. Quisocristorë
chachin hua'anëntarinpoa'.
Sopairi Yosë nontaton,
na'con sha'huirapirinpoa'.
'Oshahuanpi,' itëra'piarin-
poa'. Tahuërirë chachin

tashirë chachin sha'huira-
piápirinpoahuë', nani Yosëri
minsërin.

¹¹Carniroa'hua chiminaton,
huënainën quëran anoya-
cancantërinpoa' ni'ton,
sopai minsërehua'. Nanamën
sha'huitatëhua', minsërehua'.
Yatëpapirinënpoahuënta', co
a'porëhuahuë', tosapi.

¹²Napoaton inápaquë ya'huëpi-
sopita noya cancanchina.
Ya'ipiro'paquë, marëquë,
inaquëpita ya'huëpisopi-
taso nipirinhuë', parisitapi.
¡Ma'huantacha nisapi paya!
Sopai pa'sárin minsëcaso
marë'. 'Co hua'quiya quë-
ranhuë' Yosë ana'intarincó,'
ta'ton, chiniquën no'hui-
tërin. No'huitaton, piyapi'sa'
yaminsërin.”

¹³Ina quëran Yosë nohuanton,
hua'narëso pochin niantarahuë. Ya'huan
pochin nininso' nani isoro'paquë të'ya-
topi. Të'yatohuachina, sanapi huairinso'
aparisitapirinhuë', ¹⁴Yosëri catahuarin
cha'ëcaso marë'. Panca onian pochin
anpantëhuanaton, ta'arin. Co piyapi
ya'huërinquëhuë' pa'sahuaton, cara
pi'ipi miria pochin inaquë na'piarin.
Yosë nohuanton, ma'sha ya'huërin capa-
caso'. ¹⁵Chiniquën no'huiton, ya'huani
yamapirinhuë'. Nanamën quëran panca
ii' pipirin. Tëquëin pochin pipirin
sanapi quëpacaso marë'. ¹⁶Ii' të'yato-
pirinhuë', no'pa' huëncarohuachina,
ya'ipiya yanquirin. Co chimiitërinhuë'.
¹⁷Napoaton sopairi chiniquën no'huirin.
No'huiton, pa'nin a'napita hua'huinpita
ahuëapon. Yosë natëpisopita tëpacaso
marë' pa'nin. Quisoso imasapi ni'ton,
aparisitarin. ¹⁸Ina yonquiaton, marë'
yonsanquë huaniarin.

Ma'sha marë quëran pipirinsò'

13 ¹Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. A'na ma'sha pa'pi të'huatoro' nininsò' marë quëran pipiarin. Canchisë motohuan nisa-huaton, shonca pomonën ya'huëtërin. A'naya a'naya pomonënuë yancotë' ya'huëtërin. Hua'an pochin chiniquën nanantërin ni'ton, naporin. Motënaquë nininënpita nani ninshitërin, Yosë pino-rinsò'. "Yosë quëran chini chiniquën nanantërahuë," ta'ton, ninshitërin. ²Yarani pochin niponahuë', tocani pochin nantëtërin. Nanamënsò' pa'pini pochin nanantërin. Panca ya'huani chachin chiniquën nanan quëtapon ni'ton, chiniquën nanantaton, copirno ya'conapon. ³A'na motën ahuëtòhua-china', chiminatë pochin niponahuë, noyatantarin. Noyatohuachin, ya'ipi piyapi'sa' pa'yanapi. Pa'yatatonà', imasapi. ⁴Panca ya'huan chinotatonà', acorinsontà' chinotapi. Notohuaro' piyapi'sa' ina yonquiatonà', natëapi: "Ma noyacha inaso paya. Chini chiniquën nanantarin. ¿Incarita' nanitërin ina minsëcaso'?" tosapi.

⁵Sopai nohuanton, ma'sha marë quëran pipirinsò' na'con Yosë pino-sarin. "Yosë quëran chini chiniquën nanantërahuë. Co ina chinotacaso' ya'huërinhuë'," tosarín. Sopairi cata-huarin ni'ton, copirno ya'conarin. Chini chiniquën nanantarín ni'ton, ya'ipi copirnorosà' camaiarin. Cara pi'ipi miria ya'ipiya hua'anëntarin. ⁶Na'con Yosë pinosarin. "Caso' Yosëco," toconapon. Yosë ya'huërinsonatà' noca-narin. Inaquë ya'huërinso-pitanta' pinosarin. ⁷Yosë imapisopita co quë'-yarínhuë'. Sopai nohuanton, aparisitarin. Quira nisahuaton, canatarin. Notohuaro' piyapi'sa' nisha nisha parti

ya'huëpisopita hua'anëntarin. Nisha nisha nananquë nonpisopita hua'anëntarin. ⁸Hua'huayatërahuë' piyapi'sari natëapi. Carniroa'hua imapisopitaichin co ina chinotapihuë'. Inaso' a'na quirica ya'huëtërin. Nanpirin quirica itopiso'. Inaquë nininënpita nani ninshitërin. Isoro'pa' ninin quëran huarë' imapisopita ninoton, inaquë ninshitërin. "Canpoa marë' Carniroa'hua chiminín," ta'tona', ina imasapi. A'napitaso nipirínhuë' co nanpirin quiricaquë nininënpita ya'huërinhuë' ni'ton, ma'sha marë quëran pipirinsò' chinotapi.

⁹Huëratëhuanpatama', noya natanatoma', yonquico'.

¹⁰"Mapachinënuëma', parisitacaso' ya'huërin. Sahuëniquë yatëpahuachinënuëma', ahuantacaso' ya'huërin. Ina yonquiatoma', chiniquën cancantoco'. 'Yosë catahuarínpoa', ta'toma', imamia-toco'."

Ma'sha no'pa quëran pipirinsò'

¹¹Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. A'na ma'shanta' no'pa quëran pipiarinsò' ni'nahuë. Carniroa'hua pochin cato' pomona'huaya ya'huëtërin. Noya ya'noaponahuë', panca ya'huan pochin chiniquën nonsarin. ¹²Inanta' chiniquën nanantapon. Chiniquën nanantaton, ya'ipi piyapi'sa' camaiarin ma'sha marë quëran pipirinsò' chinotacaso marë'. Inaso' motën ahuëtòhuachinara, chiminatë pochin niponahuë', noyatantarinsò' ni'ton, piyapi'sari chinotapi. ¹³Ma'sha no'pa quëran pipirinsontà' nani ma'sha nanitaparin piyapi'sa' nonpintacaso marë'. Ina nohuanton, pën inápa quëran anotarín. Piyapi'sa' ni'tëranta-paquë napoarin. ¹⁴Nisha nisha acoarin,

sacai' nininso'. Ma'sha pa'pi të'hua-toro' nininso' ni'tonëñquë naporin. Piyapi'sari ni'pachina': "Tëhuënchachin inaso' Yosë," tosapì. Notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin. Ina quëran itapon: "Panca mamanshi niahua'. Sahuëniquë ahueätona' shitëpapurina-huë', noyataantarinsò' nonanatëhua' chinotahua'," itohuachina', nisapi. ¹⁵Ina quëran aquëtë chachin piyapi'sa' nonpintarin. Ina nohuanton, mamanshi nanpirinso' pochin ya'noarin. Noninso' pochin natanapi. "Insosona co mosha-huachincohuë' tëpaco'," tosarín. ¹⁶Ina quëran camaiantarin. "Marca niacotacaso' ya'huërin. Të'yamaquëhuë' nipon, inchinan imiramaquëhuë' nipon niacotoco'. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', ma'huano'sa', sa'ahuaro'sa', patrono'sa' piyapinënpitarë chachin, ya'ipiya niacotacaso' ya'huërin. Co a'naya tëranta' pahuantacaso' ya'huërinhuë'," tosarín. ¹⁷Co marca niacotohuachinahuë', co huachi nanitapihuë' ma'sha pa'anatona' canacaiso'. Co pa'anacaiso' tëranta' nanitapihuë'. Ma'sha marë quëran pipirinso' marcanën niacotëra'piapona'. A'naquën nininën chachin niacotapi. A'naquënso' nipirinhuë' nomironën niacotapi. ¹⁸No'tëquën yonquiamaquë huarë' nomironën nitotarama'. "Piyapi niponahuë', inasáchin natërëhua'," ta'tona', saota pasa saota shonca saota niacotapi.

**Pasa catapini shonca catapini
huanca cantapiso'**

14 ¹Ina quëran hua'narëso pochin niantahuato, Carniroa'hua quënantarahuë. Sion motopiquë huaniarin. Inarë' pasa catapini shonca catapini huanca piyapi'sa' ya'huapi, ni'nahuë. Imapi ni'ton, ina nininën niacotë'yatopi. Tata Yosë nininëonta'

niacotopi. ²Ina quëran inápaquë chiniquën tënëntërinso' natanahuë. Panca so'pora pochin tënëntarin. Chiniquën huira pochin natanpirahuë', arparo'sa' pi'niatona', naporapi. ³Nasha cantanën inápaquë cantarapi. Yosë notënanquë cantarapi. Ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa' pochin nininso-pita, inapitanta' natanapi. Pasa catapini shonca catapini huanca imapisopita cantapiso'. Isoro'paquë ya'huapona', Quisosori nicha'ërin. Oshanëna marë' chiminaton, anoyacancantërin ni'ton, inapitaráchin nanitopi ina cantacaiso'. ⁴Noyápiachin cancantapi. Co pi'pisha tëranta' monshihuana'pi pochin cancantopihuë'. Yosëíchin yonquiapi. Insëquësona Carniroa'hua pa'pachin, imasapi. Isoro'paquë ya'huëpirinahuë', nani Yosëri nicha'ërin. Ya'nan cayarinsò macatë' Yosë quëtërëso pochin nicatona', inasáchin chinotapi. Nani tahuëri Carniroa'huanta' chinotapi. ⁵Co pi'pisha tëranta' nonpinpihuë'. Noyápiachin cancantapi.

Cara anquëniro'sa' pa'sapiso'

⁶Ina quëran a'na anquëninta' quënanahuë. Inápaquë yanponarin noya nanan sha'huicaso marë'. Nisha nisha piyapi'sa', nisha nisha nananquë nonpisopita, ya'ipiya sha'huitarin.

⁷—Yosë të'huatatoma', natëco'. Ana'intacaso' tahuëri nani naniriarin ni'ton, inasáchin imaco'. Ya'ipi isoro'pa', inápaquë ya'huërinso', marë, iiro'sa', ya'ipiya ninin ni'ton, chinotoco', itarin anquëniri chiniquën nontaton.

⁸Ina quëran a'na anquëninta' paaton, sha'huirarin:

—Íraca na'a oshahuano'sa' Papi-roniaquë ya'huëpi. Panca ninano' nipirinhuë', Yosë nohuanton, ta'huan-topi. Inapita pochin cancantopisopita

ya'huantapirinahué!, Yosëri ana'intarin. Pa'pi co noyahué! yonquiatona!, na'a piyapi'sa' anishacancantopi ni'ton, ta'huantapi. Noyá ta'huantapi, ténin.

⁹Ina piquëran a'na anquëninta' paaton, chiníquën nonsarin.

—Ama ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' natëcosohué!. Ama mamanshinën moshacosohué!. Të'yamaquë marcanën yaacotarinquëma' hua'anëntinquëmaso maré!. Ama natëcosohué!. Ina chinotohuatama!, Yosë ana'intarinquëma!. ¹⁰Chiníquën no'huitëinquëma!, main huino o'shitëresö pochin ana'intarinquëma!. Parisitopiquë a'pahua-chinquëma!, pënuquë parisitarama!. Carniroa'hua, anquëniro'sa' inapita ni'tërantapaquë no'tëquën ana'intarinquëma!. ¹¹Co onporonta' pën tacopiaponhué!. Inaquë conainta' tomon-tápon. Parisitápona. Co sanoarinhué!. Insopitasona ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' natëtona!, mamanshinën moshahuachina!, tahuërirë chachin, tashirë chachin chiníquën parisitápona!. Co marcanën niacotacaso' ya'huërinhué!, ténin. ¹²Ina yonquiatoma!, chiníquën cancantoco!. Yosë nanamën natëtoma!, Quisocristo imamiatoco!. Aparisitopirinëinquëmahué!, ama a'pocosohué!.

¹³Ina quëran inápa quëran noninso' natanahuë:

—Apira sha'huichinquën ninshitéquë!: Insosona Sinioro imarinso maré! chiminpachina, noya cancanchina!, ténin. Ina quëran Ispirito Santo tapon:

—Tëhuënychachin Yosé!pa' pa'pachina!, chinotapi. Yosë maré! sacatopi ni'ton, inápaquë canapi huachi, ténin.

Piyapi'sa' mapiso'

¹⁴Ina quëran hua'narëso pochin niantahuato, chitoro' quënanahuë, huíríchin nininso!. Inaquë a'naso'

huënsëarin, piyapi pochin ya'norinso!. Chiníquën nanantaton, oro quëran nininso' yancorin. Imirin quëran nisha sahuëni sël'quërin nitërinso' macacaso maré!. ¹⁵Naporo' anquëni Yosë pëinën quëran huë'nin. Huëcaton, sha'huitiarin:

—Nani ora nanirin, maquë huachi. Trico noya cayahuachina, a'naroáchin sahuëniquë mané!. Inapochachin iporaso' ora nanirin piyapi'sa' macacaso maré!, itërin. ¹⁶Itohuachina, manin. Cayarinso' manëso pochachin manin huachi.

¹⁷Ina quëran a'na anquëni ya'huëré Yosë ya'huërin quëran pipiantarin. Inanta' nisha sahuëni ya'huëtërin, inëshin nininso!. ¹⁸A'na anquëninta' Yosë chinotopi quëran huë'nin. Inari pën ni'sarin ora nanihuachin, ana'intacaso maré!. Huëcaton, sha'huitërin:

—Nani ora nanirin isoro'pa' ana'intacaso maré!. Opa cayahuachina, manëso pochachin a'naroáchin maquë!, itërin anquëni.

¹⁹Itohuachina, a'naroáchin co imapi-sopitahuë! manin ana'intacaso maré!. Yosëri chiníquën no'huiton, no'tëquën ana'intarin. ²⁰Ni'co!. Oparo'sa' mapachinara, ninano aipiran quëparapi. Inaquë panca nanpiquë to'poi. Opai' pipihuachina, quëhuain ninin. Huënai pochin ya'norin. Inapochachin ana'intohuachina, panca huënai' pa'sarin, ni'nahuë. Cara pasa quiromitro pochin pancaitërinso!. Cahuario motën ya'cari huaré! anpotarin huachi.

Canchisë anquëniro'sa' ana'intacaiso maré! acorinso'

15 ¹Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. A'na tahuëri oshahuano'sa' chiníquën ana'intarin. Ina anitotincoso maré! nani ma'sha a'notërinco. Pa'pi huëhuëpiro'

ni'nahuë. Canchisë anquëni ya'huarin. A'naya a'naya Yosëri yaa'parin piyapi'sa' ana'intacaso marë'. Ina nohuanton, isoro'paquë nani ma'sha onpocaiso' ya'huapon. Inapoaton, ana'intërinso' naniarin.

²Co'huara anquëniro'sa' pa'shatëra-soihuë', inápaquë panca sono' niantarahuë. Isihuico pochin niponahuë', huënaratarin. Pën pochin ya'norin. Sono yonsanquë na'a piyapi'sa' quënanahuë, ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' minsëpisopita. Isoro'paquë ya'huapona', co mamanshinën moshapihuë'. Co marcanën niacotopihuë'. Parisitaponaraihuë': "Yosëfchin imarai," ta'tona', imamiatopi. Iporaso' Yosë'pa' ya'huatona', noya ya'huërapa. Arparo'sa' Yosëri quëtërin pi'niatona' cantacaiso marë'. ³Iráca Moisésë Yosëfchin natëton, inimiconënpita minsërahuaton, cantarin. Inapochachin isopitanta' cantarapi. Carniroa'hua cantarinsonta' cantarapi.

¡Ma noyanquëncha, Sinioro, quëmaso paya! Ya'ipi nanitaparan. Ma noyacha catahuancoi paya. Chiniquën nanantaton, noya ninan. Noya hua'anëntaton, no'tëquën ana'intëran. Co onporonta' nonpinanhuë'. Ya'ipi piyapi'sa' natëinënquën.

⁴Ya'ipiya Sinioro të'huachinënquën. Ya'ipiya yonqui'inënquën. Quëmasáchin nóyanquën. A'na tahuëri no'tëquën oshahuano'sa' ana'intaran ni'ton, nisha nisha piyapi'sa' huëcatona', chinotarinenquën," topi cantatona'.

⁵Ina quëran Yosë chinotopiso pëi' inápaquë ya'huërinso' ni'soatërin, ni'nahuë. Acoana Yosë caposonën ya'huërinquë chachin quënanahuë.

⁶Canchisë anquëniro'sa' ina quëran pipiapi. Huiríchin huiríchin a'mopi. Të'tëtëntquë oro pochin nininquë nitonpopi. Piyapi'sa' oshahuanpi ni'ton, Yosëri a'paarin nisha nisha aparisitacaiso marë'. ⁷Ina marë' canchisë minëro'sa' pochin nininso' ya'huërin, oro quëran nipiso'. A'nara' ma'sha pochin nininso' minëro'sa' masahuaton, anquëniro'sa' quëtërin. "Paatoma', minëro'saquë ya'huërinso' të'yanantoco'. A'naya a'naya të'yanantohuatama', Yosëri chiniquën ana'intarin huachi," ta'ton, a'naya a'naya quëtërin. Yosëso' co onporonta' chimianinhuë', ni'sárinpoa'. ⁸Noya noya ni'ton, ya'ipi nanitaparin. Ina të'huatacaiso marë' conai pochin nininso' tomontarin. Ya'ipi Yosë chinotopiso pëi' inápaquë ya'huërinso' yanquëëtërin. Co insonta' nanitërinhuë' inaquë ya'conacaso'. Nani piyapi'sa' ana'into huachina, naporo huarë' noya ya'coantapi.

Minëro'saquë ya'huërinso' të'yanantopiso'

16 ¹Naporo' chinotopiso pëi' inápaquë ya'huërinso' quëran chiniquën noninso' natanahuë.

—Piyapi'sa' ya'huërinquë paatoma', minëro'saquë ya'huërinso' të'yanantoco'. Të'yanantohuatama', parisitapi. Pa'pi co noyahuë' cancantopi ni'ton, Yosëri chiniquën no'huilton, ana'intarin, itërin anquëniro'sa'.

²Ina natanahuaton, a'nara' pa'nin. Isoro'pa' nocorahuaton, minëquë ya'huërinso' të'yanantërin. Të'yanantohuachina, na'a piyapi'sa' panca ta'tarapi. Sëncopi pochin pipitëra'piapona'. Co noyatochináchinhuë' nisapi. Ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' imapisopita parisitapi. Marcanën niacotopi ni'ton, Yosë nohuanton, ta'taráchin nisapi.

Mamanshinënta' moshapi ni'ton, parisitápona'. A'na tahuëri ma'sha onpocaso' ninoton, a'notërinco, ni'nahuë.

³Ina quëran a'na anquëninta' paaton, minëquë ya'huërinso' marëquë të'yaitarin. Inaquë të'yaitohuachina, huënai' taranarin. Chimipi huënainën pochin anën nisarin. Napoaton ya'ipi marëquë ya'huërinso' pa'ni. Inaquë të'yaitohuachina, huënai' taranarin. Chimipi huënainën pochin anën nisarin. Napoaton ya'ipi marëquë ya'huërinso' pa'ni.

⁴Ina piquëran a'na anquëninta' pa'nin. Minëquë ya'huërinso' iro'saquë të'yaitohuachina, inapitanta' huënai' taranarin. Tëquëin, i'sharo'sa', inapita napoapi.

⁵Napohuachina, anquëni ii' a'paurinsoari Yosë nontaton tapon:

“No'tëquën Siniro ana'ntaran.

Iraca quëra huarë' ya'huaton, ipora huanta' naniaran.

Noyasáchin ninan.

⁶Na'a imarinënsopita tëpapi.

Noya pënëntopirinahuë', tëpapi ni'ton, i'huëretaton, ana'ntaran. Iiro'sa' huënai' atarantëran ni'ton, ina tëranta' o'ocaiso' ya'huërin. No'tëquën ana'ntaran,” itërin.

⁷Artaro quëraonta' noninso' nata-nahuë: “Tëhuënhachin Siniro quëmasáchin ya'ipi hua'anëntëran. Chini chiniquën nanantaton, no'tëquën nonan. No'tëquën ana'ntaran,” tënin.

⁸Ina quëran a'na anquëninta' pa'nin ana'ntacaso marë'. Minëquë ya'huërinso' pi'iquë të'yanantohuachina, pi'i chini chiniquën pi'catarin. Pën pochin pi'cataton, piyapi'sa' chiniquën aparitarin. ⁹Panca huëyaponaraihuë, co nirotapihuë'. Yosë no'huitona', pinosapi: “Sopai pochin cancantaton, aparitarinpoa' ni'sora,” tosapi. Parisitaponaraihuë', co nohuantapihuë' oshanëna' apocaiso'. Co Yosë yayonquiapihuë'.

¹⁰Nani catapini anquëniro'sari ana'ntacaso' pa'pi. Ina quëran a'nanta' ma'sha marë pipirinsos' ya'huërinquë pa'nin. Hua'anëntacaso' shiranënuë chachin paaton, minëquë ya'huërinso' të'yanantarin. Të'yanantohuachina, ya'ipiya tashiarin. Piyapi'sa' chiniquën parisitaton, tarëtap. ¹¹Yosëso' chini chiniquën nanantopirinhuë', piyapi'sari ta'taráchin nicatona', no'huipi. “Pa'pi co noyahuë' ni'ton, aparitarinpoa',” topi pinotona'. Co naporo tëranta' oshanëna' yaa'poapihuë'.

¹²Ina quëran a'na anquëninta' pa'sahuaton, minëquë ya'huërinso' panca i'quë të'yaitërin, Iyopiratisii' itopiquë. Inaquë të'yaitohuachina, pancai' nipo-nahuë', huinquentomaton, yaniromarin. Copirnoros' noya pënontacaiso marë' yaniromarin. Pi'i pipirin parti quëran huë'sapi quira nicacaiso marë'.

¹³Ina quëran panca ya'huan pochin nininso' niantarahuë. Ma'sha marë quëran pipirinsos', nonpin nanan pënëntona'pi, inapitanta' niantarahuë. Cara chachin nanamëna quëran cara sopairo'sa' pipipi, inpo pochin ya'nopiso'. ¹⁴Sopairo'sa' ni'ton, nani ma'sha nanitapapi. Sacai' nininsopita nisapi piyapi'sari natëcaiso marë'. Nonpintatona', napoapi. Nisha nisha copirnoros' camaira'piapona' quira nicacaiso marë'. Ana'ntacaso' tahuëri nani ya'caritëriarin ni'ton, niyontona-pona'. “Canpoari Yosë minsëahua',” ta'tona', napoapona'. ¹⁵Nani Quisoso sha'huitërinpoa': “Ni'co, iyaro'sa'. A'nanya o'mantararahuë. Ihuatë pochin nicato, co nitotasënuëmahuë', o'mantararahuë ni'ton, nani tahuëri ninaco. Noya ninahuatamaco, noya cancantarama'. Yosë noya ni'sarinquëma'. Noyápiachin a'morëso pochin noyasáchin nico'. Ina quëran

o'mantahuato, co tapanapomahuë'. Noya cancantarama',¹⁶ itërinpoa'.¹⁶ Ana'intacaso' tahuëri ya'caritohuachin, na'a copirnoros'a' ayontonapi quira nicacaiso marë'. Armaquitono itopiquë niyontonapi. Cotio nananquë napopiso'.

¹⁷A'naíchín anquëni pahuanarin pacacaso'. Ina pa'sahuaton, minëquë ya'huërinso' t'ëyanantarin. Ihuanquë t'ëyanantohuachina, inápaquë Yosë chinotopiso pëi quëran chiníquën nonin. Hua'anëntërinso shiranën quëran "¡nani huachi!" tosarín.

¹⁸Napohuachina, o'coritarín. Huirá pochín chiníquën tënëntarin. Naporo' panca ocohua pa'sarin. Iráca quëran huarë' co onporonta' ina pochín pa'chinihuë' niponahuë', napoarin. ¹⁹Co Yosë natëpisopitahuë' ya'huëpíquë nocharotarín. Panca ninano' niponahuë', huëncharoaton, cararo'të huarë' niacoarin. Nisha nisha ninanoro'saquë ta'huantapi. Co Yosëri naniantërinhuë' ana'intacaso'. Papironiaquë na'a piyapi'sa' ya'huëpirinahuë', co noyahuë' nicacaisoráchin yonquipi ni'ton, ana'intërin. Inapochachín a'na tahuëri chiníquën no'huiton, ata'huantarín. ²⁰Naporo' motopiro'sa', so'tonos'a', inapita co huachi ya'huaponahuë'. ²¹Inápa quëran ocai' anotapon. Panca masho ni'ton, quëquën. Catapini shonca quiro pochín quë'ninso'. Na'a anotohuachín, piyapi'sa' chiníquën parisítapi. Napoaton Yosë chiníquën no'huitona', pinosapi huachi.

Monshihuana'pi pochín nininso'

17 ¹Ina quëran a'na anquëni minë' së'quëna'pi nininso' huëcapairahuatonco, itërinco: "Huëquë' pa'a piyapi'sa' ana'intacaso' ya'huërinso' a'nochinquën. Pasëquë a'na sanapi

panca iiro'sa' aipi huënsëárin. Inaso' pa'pi co noyahuë'. Monshihuana'pi pochín piyapi'sa' anishacancantërin. ²Ya'ipi copirnoros'a' ina natëtona', co noyahuë' nisapi. Monshihuaninso pochín cancantatona', Yosë naniantapi. Piyapínënpitanta' ina imatona', co noyahuë' nicacaisoáchin yonquiapi," itërinco.

³Itohuachincora, hua'narëso pochín niantarahuë. Ispirito Santo nohuanton, co piyapi ya'huërinquëhuë' quëparinco. Inaquë co noyahuë' sanapi ni'nahuë. Ma'sha pa'pi t'ëhuatoro' nininsonta' quënanahuë. Iporaso' quëhuanën ya'norín. Canchisë mototahuaton, shonca pomon ya'huëtërin. Nisha nisha nininën ya'huëtërin, Yosë pinorínso'. Ya'ipi nonënuquë ninshitëra'piarín. Ina aipi sanapi huënsëárin. ⁴Inaso' noyápiachín a'moponahuë', co noyahuë' cancantërin. A'morínso' pa'ton ninin. Quëhuashín, quëhuanën, inapita a'morín. Naporahuaton, oro, na'pia'huaya pa'ton nininsopita, inapita p'ë'tënin. Monshihuana'pi pochín nitaparín. Minë oro quëran nininso' së'quërin. Inaquë taparo' nininsoráchin ya'huërin. O'shitërinso pochín na'a piyapi'sa' anishacancantërin. Ano'pirín, amonshihuanín, napotërin ⁵Nininën pochín nininso' t'ë'inquë ninshítopi. Ninshitopirinahuë', ma'ta' tapon naporínso' co piyapi'sa' nitotopihuë'.

ISO SANAPISO' PAPIRONIAQUË

YA'HUËPISOPITA POCHIN

CANCANTËRIN. PA'PI

MONSHIHUANTË' NI'TON, INA

A'CHININ QUËRAN MONSHIHUANPI.

NISHA NISHA CO NOYAHUË'

YONQUIPI

topi, ninshitatona'. ⁶Tëhuënchachín ina sanapi pa'pi co noyahuë' cancantërin. Quisoso imapisopita co quë'yarínhuë'. "Quisoso imarai," topachinara,

atëpatërin. Notohuaro' atëpatahuaton, no'pirinso pochin pa'yatërin. Ina nicato, panca pa'yanahuë.

Ina quëran anquëni itërinco: ⁷“¿Onpoa-tonta' pa'yananso'? Carinquën anito-chinquën. Sanapi, ma'sha ina aipi huënsërinso' inapita ma'sona tapon naporinso' a'chinchinquën nitotëquë'. Ina ma'shaso' canchisë mototahuaton, shonca pomonën ya'huëtërin. ⁸Iráca isoro'paquë ya'huërin. Iporaso' co ya'huërinhuë'. A'na tahuëriso nipirinhue' ya'noantarin. Acoporo' quëran huëantarin. Ayaro' tahuëri nanihuachin, parisitopiquë pa'sarin. Nipirinhue', co'huara pa'shátërasohue', a'nanaya ya'noantahuaton, piyapi'sa' a'payanarin. Co Quisoso imapihuë' ni'ton, pa'yanapi. Quisoso imapi naporini, iráca quëran huarë' nininënpita nanpirin quiricaquë ninshichitonhuë'.

⁹No'tëquën yonquiamaquë huarë' ma'sona tapon naporinso' nitotarama'. Ma'sha canchisë motohuaninso', canchisë motopi tapon naporin. Ina aipi sanapi huënsërinso'. Naporahuaton, canchisë copirnoros'a' ayonquirinpoa'. ¹⁰A'natërápo nani iráca hua'anëntëra'piapirinahuë', chimina'piapi. Iporaso' a'nari hua'anëntantarin. A'naíchin pahuanarin ya'lipiro'pa' hua'anëntacaso'. A'na tahuëri ya'noarin. Nipirinhue', co hua'qui' hua'anëntaponhuë'. ¹¹Ina piquëran ma'sha pa'pi tëlhuatoro' nininsoari hua'anëntapon. Nani canchisë copirnoros'a' ayaponahuë', inapita pochin nicaton, hua'anëntapirinhuë', a'na tahuëri Yosëri ocoiarin. Ocoirahuaton, parisitopiquë a'pararin.

¹²Shonca pomontërinso pochin shonca copirnoros'a' ya'huapona'. Inapitaso' co hua'anënchatërapihuë'. Tahuëri nanihuachin, nisha nisha piyapi'sa' hua'anëntapona'. Naporo chachin

ma'sha pa'pi tëlhuatoro' nininsonta' hua'anëntapon. Napoaponahuë', co hua'qui hua'anëntapihuë'. ¹³Shonca copirnoros'aso' napopianachin yonquiatona', ma'sha pa'pi tëlhuatoro' nininso' natëpona'. Piyapinënpitanta' camaia-pona' ina natëcaiso marë'. ¹⁴Inapitaso' Carniroa'hua yaminsëatona', quira nisapirinahuë', co nanitapihuë' minsëcaiso'. Inari minsëapon. Inaso' Quisocristo chachin. Chini chiniquën nanantarin ni'ton, ya'lipiya hua'anëntarin. Inasáchin natëcaso' ya'huërin. Piyapinënpitari imasapi. Yosëri huayonin ni'ton, natëmiatapi,” itërinco anquëni.

¹⁵Ina quëran a'chintaantarinco.

—Panca iro'santa' ni'nan, ina aipi sanapi huënsërinso'. Inanta' a'chinchinquën nitotëquë'. Inapochachin a'na tahuëri nisha nisha piyapi'sa' ya'huapona', nisha nisha nananquë nonpisopita. Hua'huayatërahuë' ya'huapona'. Nisha nisha copirnoros'a' hua'anëntërinso'pita. ¹⁶Oshaquëran shonca copirnoros'a', ma'sha pa'pi tëlhuatoro' nininso', inapita co huachi sanapi nohuantapihuë'. No'huirahuatona', masapi. Masahuatona', ai'nanpiratapi. Chiniquën aparisitatona', tëparapi. Ina quëran ahuiquitapi. ¹⁷Yosë nohuanton, copirnoros'a' yonquiapi ma'sha tëlhuatoro' nininso' natëcaiso marë'. Napopianachin yonquiatona', co noya sanapihuë' nininso' ata'huantapi. Yosë nohuantërinso chachin nisapi. ¹⁸Sanapi panca iros'a' aipi huënsërinso pochin panca ninano' ya'huapon. Ya'huëhuano'sa' pa'pi co noyahuë' cancantapi. Na'a piyapi'sa', copirnoros'a', inapita anishacancantapona' ma'sharáchin yonquicaiso marë'. Yosë a'pocaiso marë' yanonpintapi. Nonpintápirinahuë', Yosë nohuanton, ata'huantapi anta'.

Papironia ta'huantërinso'

18 ¹Ina quëran a'na anquëninta' inápa quëran o'mararin, ni'nahuë, chiníquën nanantërinso'. Huënaráchin ni'ton, isoro'pa' a'pin-tërin. ²O'marahuaton, chiníquën nonin.

“Nani huachi Papironia ta'huantarin. Panca ninano' nipo-nahuë', ta'huantarin. Inaquë nisha nisha sopairo'sa' ya'huapona'. Nisha nisha chanaro' ca'tëro'santa' inaquë pa'sapi.

³Papironiario'sari notohuaro' piyapi'sa' anishacancantopi. Ina pochin cancantatona', copirnoros'sa', piyapinënpita, inapita co noyahuë' nisapi. Monshihuaninso pochin nicatona', Yosë naniantopi. Ma'huano'santa' inaquë pa'anatona', nani ma'sha canapirinahuë',” ténin anquëni.

⁴Ina topachina, inápa quëran a'nari itërin:

—Ya'ipi imaramasopita pënënaranguëma', natanco. Ni'cona papironiario'sa' anishacancantochinënguëma'. Ina quëran pipiramaso pochin nicatoma', ama inapita pochin cancantocosohuë'. Co noyahuë' nipatama', Yosë ana'intarinquëma' canpitanta'. ⁵Na'con oshahuanpi ni'ton, co Yosëri naniantarinhüë' ana'intacaso'. ⁶A'napita aparisitopi ni'ton, no'tëquën ana'intacaso' ya'huërin. Na'con na'con i'huëretacaso' ya'huërin. Pa'pi co noyahuë' nipi. ⁷Pita nicacaisoáchin cancantopi. Ma'sharáchin yonquiatona', a'napita nocanpi ni'ton, Yosëri aparisichin. Iporaso' cancanëna quëran yonquirapi. “Quiyaso' nóya ya'huërai. Hua'an pochin nicatoi, co manta' pahuantërincoihuë'. Co quëyoron

pochincoihuë'. Co onporonta' sëtaraihuë',” topirinahuë'. ⁸A'nanaya Yosëri ana'intarin huachi. Na'a piyapi'sa' caniopona', sëtapona', tanarotapona', napoapona'. Yosëri chini chiníquën nanantaton, ana'intarin. Ahuquitarin.

⁹Nisha nisha copirnoros'santa' anishacancantërinso'pita sëtapona'. Huiquitërinso' nicatona', na'nëpona'. Yosëri ana'intoahuachin, na'nëpona'. ¹⁰Aquë quëran quënanpachina', pa'pi të'huatapi.

“¡Ma'huantacha ninin paya!

Papironia panca ninano' niponahuë', a'naroáchin ata'huantopi. Yosëri ana'intërin,” tosapi.

¹¹Ma'sha pa'ana'piro'santa' sëtatona', na'nëpona'. Nani ma'sha pa'anacaso marë' ya'huëtopirinahuë', co huachi insoari tëranta' pa'antaponhuë'. ¹²Notohuaro' oro, prata, na'pira'huaya pa'ton nininsopita, morin, sita, caninë'mëtë', quëhuanë'mëtë', inapita ya'huëtopirinahuë', co incari tëranta' pa'antarinhuë huachi. Nisha nisha pimonontëro'sa', huiripomon quëran ma'sha nipisopita, nontëro'sa' pa'ton nininsopita quëran ma'sha nipiso', sha'pilhua'na, hua'namia, huirina'pi, ina quëranpita ma'sha nipiso ya'huërin. ¹³Nisha nisha pimoanacaso marënta' ya'huërin. Canina, nisha nisha cosharo' apimotacaso' nininsopita, yonarin pochin pimóchin nininso', pimo yaqui', pimo hua'sai', huino, toma', arina, trico, inapita ya'huërin. Ohuacaro'sa', ohuicaro'sa', cahuarioro'sa', toronano'sa', inapitanta' ya'huërin. Piyapiro'santa' pa'anapi asacatacaiso marë'. Piyapi chachin nipirinhuë', ma'sharo'sa pochin yapa'anpi. Notohuaro' ma'sha ya'huëpirinhuë', co huachi pa'anapihuë'. ¹⁴Ya'huëhuano'sa' itapona':

“Huayoro'sa' nayaramaso' capa ninin. Na'a ma'sha ya'huëtopirinënguëmahué', capa nizarin. Co huachi noya ya'huapomahué'” tosapi.

¹⁵Ma'sha pa'ana'piro'sa' na'con canapirinahué', sëtapi huachi. Të'huatatoná', aquë quëran notërapí. Na'nëpona pochín ¹⁶itapona':

“¡Ma'huantacha ninin paya! Panca ninano' niponahué', ta'huantërin. Sanapi noyápiachín a'morínso pochín nipirinhué', co huachi ya'huërinhué'. Morín, caniné'mëté', quëhuané'mëté', inapita a'mosahuaton, oro, na'pira'huaya pa'ton ninínso', inapita pë'pëpirinhué',

¹⁷a'naróachín ma'shanënpitarë chachín ta'huantërin huachi,” tosapi.

Nanchahuano'santa' marë pa'tatona', na'a ma'sha aquë quëran quëpirinahué'. Inapoatona', na'con canapirinahué', co huachi pa'sapihué'. Piyapínënpitanta' inaquë sacatatona', canapirinahué', co huachi canapihué'. Inapitanta' aquë quëran ni'sapi. ¹⁸Pëiro'sa' huiquitohuachína', panca conaitarinso' quënanapi. Quënanpachína', pa'yanapi. “Co onporonta' a'na ninano' iso pochín ni'chinëhuahué'. Ma notohuaro' ma'shanënpita ya'huëtopirinahué', ta'huantopi,” tosapi.

¹⁹Chíniquë sëtatona', mo'shiquë nipashimototapi. Iráca sëtohuachinara, inachintopiso'. Na'nëpona pochín itapona':

“¡Ma'huantacha ninin paya!

Panca ninano' nipirinhué', ayarin. Marë nanchaquë pa'tohuatëira, na'a ma'sha pa'anatoi, quënai. Pa'anpatëira, na'con canapiraihué', a'naromaráchin ma'shanënpitarë chachín ta'huantërin huachi,” tosapi.

²⁰Ya'ipi inápaquë ya'huëramasopitaso nipirinhué', ama ina marë' sëtocosohué'. Imarama' ni'ton, noya cancantoco'. Aparisitopirinënguëmahué', nani Yosëri ana'intërin huachi. Ina marë' Quisoso ca'tanínso-pita, pënëntona'piro'sa', inapitanta' noya cancanchína'.

²¹Ina quëran hua'narëso pochín niantarahué'. A'na anquëntina' ya'noantarin, chiníquënanantërinso'. Pancara'pi masahuaton, marëquë t'ë'yaitërin.

“Pancara'pi t'ë'yaitërahuëso pochachín Papironia ta'huantarin. Panca ninano' niponahué', ta'huantarin. Yosëri chiníquë ana'intarin. Co huachi ya'huaponhué'.

²²Iráca na'a arparo'sa' pi'nipi. Pirinano'sa', tronpitaro'sa', inapitanta' pihuipirinahué', iporasó' co huachi mosica natanapihué'. Co huachi sacatoro'sa' inaquë sacatapihué'. Co huachi cosharo' nipiso' natanapihué'.

²³Co huachi nanpara i'chinpiapihué'. Co huachi inaquë sa'asapihué'. Iráca notohuaro' ma'sha pa'ana'piro'sa' inaquë ya'huatona', na'con canapirinahué', noyá ta'huantapi. Na'con pënótatona', nisha nisha piyapi'sa' isoro'paquë anishacancantopirinahué', Yosëri ana'intarin huachi,” tënin.

²⁴Iráca quëran huarë' inaquë Yosë imapisopita, pënëntona'piro'sa', inapita tëpapi. Ina marë anta' chiníquënanaintarin huachi.

19 ¹Ina quëran notohuaro' inápaquë ya'huëpisopita nonsapi natanahuë. Capa cancantatona', chiníquën nonsapi:

“¡Ma noyacha Tata Yosëso piyapi'sa' nicha'ërin paya! Chini chiníquën nanantarin ni'ton, ya'ipi piyapi'sari chinochina'.

² Co topinan quëran ana'intërinhuë'. Ya'ipiya no'tëquën ana'intërin. Monshihua-na'pi pochin nininso' nani ana'intërin. Inaso' notohuaro' piyapi'sa' anishacancantërin. Imapisopita tëpapi ni'ton, i'huëretërin,” topi.

³Ina quëran itantapi:

“¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! Co noyahuë' nipisopita ana'intërin ni'ton, huiquitapi. Pën co onporonta' tacopiarinhuë'. Conainta' tomontápon,” tosapi.

⁴Napohuachinara, cato shonca catapini ansiano'sa', catapini ma'sharo'sa' pochin nininsopita, inapitanta' isonahuatona', Yosë chinotapi: “¡Naporinchi paya! ¡Ma noyacha Tata Yosëso paya! Shiranënuë huënsëaton, ya'ipiya hua'anëntarin,” tosapi. ⁵Ina quëran Yosë shiranën quëran noninso' natanahuë.

“Ya'ipi Yosë imaramasopita ina chinotoco'. Hua'ano'sanquëmahuë nipon, piyapinënpitanquëmahuë nipon, inasáchin yonquico'. Ina nóya nicatora' natërama' ni'ton, ‘Ma noyanquëncha, Sinioro, quëmaso paya, itoco’,” tënin.

**Carniroa'hua sa'acaso'
pita nisarinsó'**

⁶Ina quëran hua'huayátërahuë piyapi'sa' nonsapiso' natanahuë. Panca

so'pora pochin tënëëntarin. Chiníquën huira ahuëtërinso pochin natanahuë.

“Ma noyacha Tata Yosëso paya. Chini chiníquën nanantaton, ya'ipiya hua'anëntarin.

⁷ Huëco' capa cancantahua'. Noya cancantahua'. Inasáchin noya noya ni'ton, natëahua'. Nani ora nanirin Carniroa'hua sa'arinso pochin nicacaso'. Imapisopitarë' ya'huëmiatarin. Ni'co'. Sanapi yaso'yahuachina, noyápiachin nitaparin. Inapochachin imapisopita nitapacancanpi.

⁸ Huiríchin a'morëso pochin Yosëri noyápiachin cancan quëtërin. Tëhuëenchachin inari catahuarin noya nica-caiso marë’,” tosapi.

⁹Ina quëran anquëni sha'huitërinco ninshita'huaso marë': “Carniroa'hua sa'acaso' pita nininquë përapachinquëma', nóya cancantarama',” itërinco. Ina quëran itaantarinco: “Yosë chachin no'tëquën sha'huitërinquën ni'ton, ina ninshitëquë’,” itërinco.

¹⁰ Naporo' isonahuato, yachinotopirahuë'. “Ama chinotocosohuë'. Caso' anquënico. Co Yosëcohuë'. Canpita pochachin canta' Yosë natërahuë. Quisoso nanamën imarama' ni'ton, Yoséichin yonquiquë’,” itërinco.

Quisoso nanamënáchin a'chinpatëhua', no'tëquën pënëntarëhua'.

Quisoso canatërinso'

¹¹Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. Pi'iro'të' ni'soatohuachina, huiri cahuario quënantarahuë. Ina aipi quëmapi huënsëarin. No'tëquën nona'pi itërëhuaso'. Ma'sona tëranta' sha'huitohuachinpoa',

co onporonta' nonpintarinpoahuë'. No'tëquën hua'anëntarin. Quira nicaton, inimicoro'sa' minsëarin. ¹²Ya'pirin pën nënërinso pochin huënaratarin. Na'a yancotëro'sa' oro quëran nininso' yancorin. Inaquë a'na nininëonta' ninshitërin, inaora nitotërinso'. ¹³A'morinso' huënaiquë a'shitërin. Inaso' Yosë nanamën chachin ninin. ¹⁴Notohuaro' inápaquë ya'huërinso' pitari imasapi, huiríchin a'mopiso'. Inapitanta' huiri cahuarioro'sa' aipi huënsëatona', sontaro'sa' pochin pa'sapi. ¹⁵Quëmapi quëchitërinso' nanamën quëran sahuëni pochin nininso' ya'huëtërin. Chiníquën nanantaton, nanamën quëran chachin inimiconënpita minsëarin. Noninso' sahuëni pochin nicaton, topinan noncharapirinhuë', co noyahuë' nipisopita minsëarin. Piyapi'sa' no'tëquën ana'intarin. Yosëri no'huirin ni'ton, oparo'sa' to'poirëso pochin oshahuano'sa' chiníquën ana'intarin. ¹⁶Aipi a'morinsoquë nani ninshitërin:

ISO QUËMAPI CHINI
CHINÍQUËN NANANTATON,
YA'IPI COPIRNORO'SANTA',
HUA'ANËNTARIN. INASÁCHIN
NATËCASO' YA'HUËRIN

tënin. Tonamënguënta' ina chachin ninshitërin.

¹⁷Ina quëran a'na anquëninta' quënantarahué. Inápaquë pi'i a'pininquë huanirahuaton, soporo'sa' përasarin. Ya'ipi chanaro' ca'tëro'sa' chiníquën përasarin.

—Huëco' Yosëri ata'huantarinsopita ca'quico'. ¹⁸Na'a piyapi'sa' chiminapona'. Copirnoros'a', capitano'sa', chiníquën nanantopisopita, inapita chiminapona'. Cahuarionënpitarë chachin ta'huantapona'. Hua'ano'sa' piyapinënpitarë chachin co Yosë imapihuë' ni'ton, ta'huantapi. Ma'huano'sa',

sa'ahuaro'sa', inapitanta co cha'ësapihuë', ténin anquëni.

¹⁹Ina quëran ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' quënantarahué. Na'a copirnoros'a' sontaro'sanënpitarë chachin niyontonapi. Huiri cahuario aipi huënsërinso' minsëcaiso marë' quira nisapi. Piyapinënpitanta' yaminsëpirinahuë'. ²⁰Quira nipachinara, huiri cahuario aipi huënsërinsoari canarin. Canarahuatón, ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' masarin. Nonpin nanan pënëntona'pinta', masarin. Inaso', sacai' nininso' nicaton, notohuaro' piyapi'sa' nonpintërin ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' imacaiso marë'. Marcanën niacotahuatona', mamanshinën moshapirinahuë', minsëarin huachi. Minsërahuatón, cato chachin masahuatón, ana'intomiatarin. Nanpirapirinahuë', parisitopiquë të'yatarin huachi. Inaquë panca sono sha'pimo'shirë chachin pën ténëntápon. Co onporonta' pipiapihuë'. ²¹Inapita imapisopitanta' ata'huantarin. Inaora nanamën quëran ya'ipiya ata'huantarin. Chiminpachina', chanaro' ca'tëro'sari huëcatona', natëaquë huarë' noshinëna' ca'sapi.

Huaranca pi'ipi nininso'

20 ¹Ina quëran a'na anquë-ninta' inápa quëran o'mararin, ni'nahuë. Panca catina, niahui, inapita sëlquërin. Niahuiso' sopairo'sa' oncorapirinso' parti i'soacaso marë' sëlquërin. ²O'marahuatón, panca ya'huan pochin nininso' masarin. Sopai chachin inaso'. Iráca quëran huarë' piyapi nonpintërin, Satanasë itopiso'. Ina masahuatón, catinaquë tonporin. Huaranca pi'ipinta' nipirinhuë' co ni'quiritarinhuë'. ³Tonporahuatón, nanin acoporo' nininquë të'yatarin. Nani të'yatahuatón, oncorapiarin.

Oncorapirahuaton, noyá pa'pirapitarin ama pipicaso marëhuë'. Huaranca pi'ipi co nanitarinhuë' piyapi'sa' nonpintacaso'. Ina quëran ocoiantapirinhue', co hua'qui quëranhuë' Yosëri ana'intomiatarin.

⁴Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. Na'a piyapi'sa' quënanahuë. Yosëri nani acorin coisë pochin nica- caiso marë'. A'napitanta' ni'nahuë. Isoro'paquë ya'huapona', Quisosoíchin imapi. Yosë nanamën a'chinpi ni'ton, tëpapi. Co ma'sha pa'pi të'huatoro' nininso' chinotopihuë'. Co nonanpiso' moshapihuë'. Co marcanën niacotopihuë'. “Quisosoíchin imarai,” topachinara, nishitëconotëra'piapi. Inapotopirina- huë', Quisosori ananpitaantarahuaton, ichihua'anëntarin. Huaranca pi'ipi hua'anëntapi. ⁵Inapita'ton ananpi- taantarin. Ina quëran nani huaranca pi'ipi nanihuachin, a'napita chimin- pisopita ananpitaantarin ana'intacaso marë'. ⁶Quisoso imarëhuasopita'ton ananpitaantarinpoa'. Noya nicatëhua', nóya cancantarihua'. Co onporonta' chiminarihuahuë'. Iráca corto hua'ano'sa' ya'huërin Yosë chinotacaiso marë'. A'na tahuëriso nipirinhue', Quisoso imarëhuasopita noya noya chinotari- hua'. Huaranca pi'ipi inarë'quënpoa' hua'anëntarihua'.

Sopai hua'an ana'intomiatërinso'

⁷Nani huaranca pi'ipi nanihuachin, sopai ocoiantarin. ⁸Ocoiantahuachin, isoro'paquë huënantarin nisha nisha piyapi'sa' nonpintacaso marë'. Ya'ipi parti paaton, notohuaro' piyapi'sa' nonpintarin, Coco, Macoco inapita itopiso'. Inotë pochin co pichicasohue'. Sopairi nonpintërin ni'ton, niyontonapi quira nicacaiso marë'. ⁹Nisha nisha

parti quëran niyontonahuatona', Yosë piyapinënpita ya'huëpique huë'sapi. Huë'sahuatona', ninanonën tancapitapi. Imapisopita yatëpapirinhue', Yosëri nosoroaton, inápa quëran panca pën a'paimarin. Anotohuachin, no'huipisopita ahuiquitarin. Ya'ipimiáchin ta'huantapi. Yosë imapisopitaíchin cha'ësapi. ¹⁰Ina quëran sopai ana'intomiatarin. Hua'qui' piyapi'sa' nonpintërin ni'ton, Yosëri ana'intarin. Panca sono sha'pimo'shirë chachin pën orotërinquë të'yatarin. Co onporonta' pipiarinhue'. Inaquë ma'sha pa'pi të'huatoro' nininsonta' parisitarin. Nonpin nanan pënënto- na'pinta' inaquë chachin parisitarin. Tahuërirë chachin, tashirë chachin chiníquën parisitapi. Co onporonta' sanoarinhuë'. Co onporonta' pipiapihuë'.

Ayaro' tahuëri ana'intërinso'

¹¹Ina quëran panca hua'anëntacaso' shira quënanahuë, huiríchin nininso'. Inaquë Yosë huënsëaton, piyapi'sa' ana'intarin. Chini chiníquën nanan- tarin ni'ton, isoro'pa', pi'iro'të', inapita ta'huantopi. Capa nisarin. ¹²Ayaro' tahuëri nani nanirin ni'ton, ya'ipi chiminpisopita inatohua' huaniápona'. Hua'ano'sa', topinan piyapi'sa', inapita ya'ipiya inaquë pa'sapi. Yosëri ana'in- tacaso marë' ayontonarin. Naporo' quiricaros'a' inápaquë ninshitërinso' a'naya a'naya oniriarin. A'naso' nanpirin quirica itopiso'. Inaquë Yosë imapiso- pita nininënpita nani ninshitopi. A'na quiricanta' ya'huërin. Inaquë ya'ipi ninëhuasopita ninshitërinpoa'. Noya ninëhuasopita, co noyahuë' ninëhuaso- pita, ya'ipiya nani ninshitërinpoa'. Ina nontaton, Yosëri ana'intarin. ¹³Ya'ipi piyapi'sa' Yosëri nontarin. Pa'itatona', marëquë chimiitopi quëran huarë' ananpitaantarin no'tëquën ana'intacaso

marë'. Insëquëso tëranta' chiminpisopita ya'ipiya ya'norapi. A'naya a'nayanpoa' nontarinpoa'. Co noyahuë' nipatëhua', no'tëquën ana'intarinpoa'. ¹⁴Chimirin, chiminpisopita ya'huëpikuë, inapita panca sono pën orotárinquë tël'yatapi. Inaquë parisitomiátapona'. ¹⁵Co nanpirin quiricaquë nininënpita ya'huëhuachinahuë' inaquë chachin a'pararin.

Nasharo'pa' nininso'

21 ¹Ina quëran hua'narëso pochin niantarahuë. Nasharo'pa', nasha pi'iro'të', inapita quënanahuë. Yosë nohuanton, isoro'pa' ta'huantapon. Pi'iro'tënta' ta'huantapon. Marënta' co huachi ya'huaponhuë'. Ya'ipiya nasha nisarín. ²Ina quëran noyápiachin ninano' inápa quëran o'mararin ni'nahuë. Yosë ya'huërin quëran o'mararin. Quirosarin pochin niponahuë', noya noya ninin. Noyápiachin ya'norin. Sanapi so'yacaso marë' nitaparinso pochin noyápiachin ninin. Nasha Quirosarin itopiso'. ³Inápa quëran chiníquën noninso' natanahuë.

—Iporaso huachi, Yosë piyapinënpitarë chachin ya'huërarín. Co onporonta' patarinhuë'. Inapitarë' ya'huëmiatarín. ⁴Yosëri chachin na'nëi' amirayatarín. Co huachi chiminaponahuë'. Co huachi sétaponahuë'. Co huachi na'nëponahuë'. Co pi'pisha tëranta' iquitaponahuë'. Iráca na'con parisitopirinahuë', co huachi ina pochin ya'huaponahuë'. Noya noya ya'huapona', ténin.

⁵Ina quëran Yosë hua'anëntacaso' shiranënuquë huënsëaton, itërinco:

—Ni'quë'. Ya'ipiya anoyatarahuë. Nashasáchin acoarahuë. No'tëquën nontëranquën ni'ton, ninshitëquë'. Ya'ipiya natëtacaiso' ya'huërin, itërinco.

⁶Ina quëran itantarinco:

—Nani ya'ipiya anoyatërahuë. Ca'ton ya'huërahuë. Co'huara isoro'pa'

ya'huëyátërasohuë', ya'huárahue. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirinahuë', caso' ya'huápo. Iráca quëran huarë' ya'huárahue. Co onporonta' ta'huantarahuë'. Napoaton nontoco catahuainquëma'. Ni'quë'. Chiníquën yamorohuatëra, o'orë'. O'opatëra, chiníquën cancantëre'. Inapochachin canta' catahuaranquëma'. Yamororëso pochin cancantohuatama', nanpirin ii' quëchinquëma' noya cancantacamaso marë'. Caora nohuanto, catahuaranquëma'. Insonquëma tëranta' nohuantohuatamaco, huëco' anoyacancanchinquëma'. ⁷Sopai minsëhuatama', ya'ipi tapatëranquëmasopita quëchinquëma'. Hui'nahuëpita pochin ni'saranquëma'. Casáchin yonquiaramaco. ⁸A'napitaso nipirinhuë' parisitápona'. Ayaro' tahuëri na'a piyapi'sa' pënuquë pa'sapi. Të'huatona' a'popisopita, co natëpisopitahuë', co natëtochináchinhuë' cancantopisopita, tëpatona'piro'sa', monshihuaninsopita, pënotono'sa', mamanshi chinotopisopita, nonpina'piro'sa', inapita panca sono sha'pimo'shirë chachin pën tënëntápaquë pa'sapi. Inaquë parisitápona'. Huaranca huaranca pi'ipinta' nipirinhuë', co onporonta' pipiapihuë'.

Ninano' inápa quëran o'mararinso'

⁹Ina quëran a'nara' anquëni huëca-pairinco, ana'intacaso marë' minë' quëtópiso'. Huë'sahuaton, itërinco: “Huëquë', nasha ninano' a'nochinquën. Inaquë Carniroa'huari huayoninsopita ya'huapona'. Sanapi so'yacaso marë' nitaparinso pochin noyápiachin ninin,” itërinco.

¹⁰Itohuachincora, hua'narëso pochin niantarahuë. Ispirito Santo nohuanton, panca motopi'pa' quëparinco. Inaquë

noya ninano' a'notërinco. Nasha Quirosarin itopiso'. Ina ninanoso' Yosë ya'huërin quëran chachin o'mararin. ¹¹Yosëso' noya noya ni'ton, ina pochin nicaton, huënaráchin huënaráchin a'pinin. Na'pia'huaya pa'ton nininso pochin huënaratarin. Caspi itopiso'. Isihuico pochin niponahuë', i'hua i'huanánshin quënantërë'. ¹²Pairatopiso' inápa masho ninin. Shonca cato' ya'coana ya'huëtërin. A'naya a'naya ya'coanaquë a'na anquëniri ni'sarin. Ya'ipi quëran shonca cato' ya'huëpi. Nisha nisha ya'coanaquë nininën nani ninshitopi. A'naya a'naya israi-ro'sa' huëntonën ninintërinso'. Shonca cato' ni'ton, ya'ipi ya'coana nanitopi. ¹³Pi'i pipirinsó' parti quëran pairatopiso' cara ya'coana ya'huëtërin. Pi'i ya'coninsó' partinta' cara chachin ya'huëtërin. Huancana yonsanquëchin inapochachin cara cara ya'huërin. ¹⁴Pairatopiso' shonca cato' na'piquë paquëërin, panca nininso'. A'naya a'naya na'piquë Quisoso ca'tano'sanënpita nininëna' ninshitopi. Shonca cato' ya'huërin ni'ton, ya'ipi nanitopi. ¹⁵Ina ninanoso', pancana. Mitro pochin oro quëran nininso' anquëni ya'huëtërin a'nicaso marë'. Ina masahuaton, a'nirin. Ninano', pairatopiso', ya'coanaro'sa', inapita a'nirin. ¹⁶Cato huaranca cato pasa quiromitro naporopitërinso'. Inapochachin pancanaterinsó' ninin. Inaparinsonta' cato huaranca cato pasa quiromitro inaparin. ¹⁷Pairatopisonta' a'nirin. Anquëni niponahuë', piyapi'sa' ma'sha a'nipiso pochin a'niton: "Saota shonca a'natërápo mitro ya'huëtërin," tënin.

¹⁸Pairaso' na'pi pa'ton ninin quëran nipi. Caspi itopiso'. Ina ninanoso' oro quëransáchin ninin. Oro niponahuë', i'hua i'huanánshin quënantërë'. ¹⁹Paira

paquëëmarinquë noyápiachin nipi. Nisha nisha na'pi pa'ton nininsopita quëran nipi. Shonca cato' nisha nisha ya'huërin. Ya'natiirinsoso' caninton, caspi itopi. Ina quëran niantarinso' caninchin, sapiro itopi. Ina quëran caninton niponahuë', hui'tonchin hui'tonchin ninin, acata itopi. Ina piquëran canora niponahuë', caninton pochin ya'norin, ismirarita itopi. ²⁰Ina quëran quëhuanën nisahuaton, pi'pian huiri huirítón hui'shatërin. Onisi itopi. Ina quëran niantarin-sonta' quëhuashin, cornarina itopi. Ina piquëransó' sha'píchin, crisorito itopi. Ina quëran caninton, piriro itopi. Ina quëran niantarinso sha'pítón, topasio itopi. Ina quëransó' crisoprasa itopi. Inanta' caninton chachin. Ina piquëransó' caninton niponahuë', pi'pisha pi'pisha quëhuanën ya'huëtërin. Casinto itopi. Ya'natontarinsoso' caninchin, amatista itopi. Ya'ipi quëran shonca cato' ya'huërin. ²¹Ya'coanaro'santa' noyápiachin. A'naya a'naya panca huiri na'pi quëran nipi. Cachinta' oro quëran chachin ninin. Orosachin niponahuë', i'hua i'huanánshin quënantërë'.

Yosë chachin a'pintarinpoaso'

²²Inaquëso' co Yosë chinotacaso' pëi' ya'huërinhuë'. Yosë chini chiníquën nanantërinso chachin ya'ipi parti ya'huarin. Carniroa'huanta' ya'huarin ni'ton, noya noya chinotarihua'. ²³Inatohua' pa'patëhua', co huachi pi'i, yoqui, inapita nohuantarihuahuë'. Tata Yosë chachin huënaráchin a'pintarinpoa'. Carniroa'huanta' a'pintarinpoa'. ²⁴Inaquë nisha nisha piyapinpoo' napopianachin yonquiarihua'. Noya a'pintarinpoa'. Nisha nisha copirnorosanta' isoro'-paquë chiníquën nanantaponaraihuë', naporó' Yosëfchin yonquirapi. "Ma

noyacha Yosëso' catahuarinpoa paya," tosapi. ²⁵Inatohua' co huachi tashiarinhuë'. Ya'coanaro'santa' co huachi oncotapihuë'. ²⁶Naporo' nisha nisha piyapinpoa' noya noya nicatëhua', inaquë ya'huarihuä'. "Ma noyacha Yosëso' ni'ton, anoyacancantërinpoa paya," ta'tëhua', inasächin yonquiarihua'. ²⁷Noyasächin inaquë ya'huapona'. Co manta' osha ya'huërarinhuë'. Co noyahuë' nipisopitaso', co ya'conaponahuë'. A'naquën nonpinatona': "Imarai quiyanta'," topirinahuë', co inapitaso' ya'conaponahuë'. Carniroa'hua imarëhuasopitaráchin inaquë ya'huëcontarihua'. Nanpirin quiricaquë nininënpoapita nani ninshitërinpoa'.

Nanpirin ii'

22 ¹Ina quëran Yosë nohuanton, hua'narëso pochin niantarahuë. Nasha Quirosarin niantahuato, anquëni pancai' a'notërinco, noyápiachin nininso'. Inaso', Nanpirin ii' itopiso'. Yosë hua'anëntërin quëran pipirarin. Inaquë Carniroa'huanta' hua'anëntarin. ²Ninano huáncana ii' pa'sarin. Cato yonsan quëran chachin nara papotërin. Nanpirin nara itopiso'. Nani yoqui nitarin. Shonca catoro' nitaso', pi'ipi naniarin. Monoquëonta' ya'ipi piyapi'sa noya ya'huëcaiso marë' ya'huërin. Co huachi canioponahuë'. ³Inaquë co huachi ana'intinpoaso' ya'huaponhuë'. Tata Yosë Carniroa'huarë chachin hua'anëntarin huachi. Nani tahuëri piyapinënpoapita ina chinotáparihua'. ⁴Inaquë pa'patëhua', Yosë chachin nirayarihua'. Inasächin natëarihuä'. Ina piyapinënpita nisarihua' ni'ton, nininën tël'yaquënpoaquë acotarinpoo'. ⁵Co onporonta' tashiaponhuë'. Co huachi pi'i nohuantarihuahuë'. Co nanparin tëranta' nohuantarihuahuë'.

Tata Yosëíchin a'pintarinpoa'. Ichihua'anëntarinpoa'. Co onporonta' pipiarihuahuë'.

Quisocristo o'mantacas' tahuëri

⁶Ina quëran anquëni sha'huitërinco: "Íraca quëra huarë' Yosë nohuanton, a'naquën ninopi. Iporaso' anquëninëncó a'paimarinco ninoca'huaso marë'. A'notëranquën ni'ton, ninshitëran Yosë piyapinënpita nitotacaiso marë'. No'tën nanan nani sha'huitëranquën. Ya'ipiya natëtacaiso' ya'huërin. Co hua'qui quëranhuë' ma'sha onpoarin," itërinco.

⁷Quisoso chachinta' naporin: "¡Tëhuëchachin co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë! Nani ma'sha anitotëranquën ninshitacamaso marë'. Insoquëma tëranta' natëhuatama', noya cancantarama'," itërinco.

⁸Caso' Coanshaco nani ma'sha ni'nahuë, natanahuë. Anquëni sha'huitohuachincora, isonahuë chinota'huaso marë'. ⁹Yachinotopirahuë', sha'huitërinco. "Ama chinotocosohuë'. Caso' anquënico. Canpita pochachin canta' Yosë natërahuë. Íraca quëran huarë' a'naquën Yosë nanamën pënëntërin. Quëmanta' pënëntëran. A'napita iso quirica natanahuatona', natëapi. Ya'ipinpoa' Yosë natërehua'. Napoaton inasächin chinotëquë'," itërinco.

¹⁰Ina quëran itantarinco: "Ya'ipi Yosë anitotërinquënso' nani ninshitëran. Ama topinan ninshitëquësohuë'. Ninorinso' nani naniriarin ni'ton, ya'ipi piyapi'sa' nanan a'patëquë' nitochina'.

¹¹A'naquën natanaponaraihuë', co natëapihuë'. Co noyahuë' nipisopitaso', aquë aquëtë' co noyahuë' nisapi. Co nishinahuën cancantopisopitanta', aquë aquëtë' niina'. Noya nipisopitaso' nipirinhuë', noya noya nisapi.

Yoséichin cancantopisopitanta', noya noya imaina',” itërinco.

¹²Ina quëran Quisoso chachin itërinco: “Tëhuëenchachin co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë. O'mantahuato, ya'ipiya no'tëquën i'huëretarahuë. Co noyahuë' nipisopita ana'intarahuë. Noya nipisopitaso' acanaarahuë.

¹³Ca'ton ya'huërahuë. Co'huara isoro'pa' ya'huëyátërasohuë', ya'huárahue. A'na tahuërinta' ya'ipi ma'sharo'sa' ta'huantopirinahuë', caso' ya'huápo. Iráca quëran huarë' ya'huárahue. Co onporonta' ta'huantarahuë',” ténin.

¹⁴Huënainën quëran anoyacancantë-rinsopita nóya cancantapona'. A'mopiso' pë'sarëso pochin noyápiachin cancantapi. Inapitasáchin nanan ya'huëtopi nanpirin nara nitërinso' capatona', nanpimiatacaiso'. Naporahuaton, nasha Quirosarinquë noya ya'conapi.

¹⁵A'naquënso nipirihuë', co onporonta' Yosë ya'huërinquë pa'sapihuë'. Ni'ni pochin cancantopisopita, pënotono'sa', monshihuana'piro'sa', tëpatoro'sa', mamanshi chinotopisopita, inapita aipiran ya'huëmiatapi. A'naquëonta' nonpinápi ni'ton, co nohuantapihuë' no'tën nanan imacaiso'. Inapitanta' co onporonta' Yosë'pa' pa'sapihuë'.

¹⁶“Ca Quisosoco anquëninëhuë a'patimaranquën. Nani nanan sha'huitërinquën ya'ipi imarinasopita nitotacaiso marë'. A'naya a'naya niyon-tonpiquë a'patëquë' nonchina'. Iráca Tapi ya'huapon, Yosëri sha'huitërin: 'A'na tahuëri shiparin nóya nisarín.

Ya'ipi piyapi'sa' nicha'ësarín,' itërin. Ca inaco. Tapi shiinco chachin. Caso' huënio tayora huënaráchin a'pininso pochin a'pintaranquëma',” itërinco Quisoso.

¹⁷Ya'ipi Quisoso imarëhuasopita: “O'mantaquë' Sinioro,” itërehua'. Ispirito Santonta', inachachin ténin. Natanamasopitanta', “O'mantaquë' Sinioro,” itoco'. Yamororëso pochin cancantohuatama', huëco' nanpirin iil' quëchinquëma'. Achinirinpoaso pochin quëtarinquëma' noya cancantacamaso marë'. Co manta' pa'tërinhuë'.

¹⁸Nani no'tëquën ninshitëranquëma'. Ya'ipi ninorinso' no'tëquën ninshitëranquëma'. Natanpatama', inachachin a'chinacaso' ya'huërin. Iso nanan apancatohuatama', iso quiricaquë sha'huirinso chachin nisha nisha quëran Yosë ana'intarinquëma'. Na'con na'con ana'intarinquëma'. ¹⁹Iso quirica quëran nani no'tëquën anitotëranquëma'. A'na nanayan tëranta' apahuantohuatama', co nanpirin nara nohuitaramahuë'. Co Yosë ninanonënuë pa'saramahuë'.

²⁰Quisoso chachin anitotërinco'so' ya'ipi ninshitëranquëma'. “Tëhuëenchachin co hua'quiya quëranhuë' o'mantararahuë,” ténin. ¡Inapoquë' Sinioro! A'naroáchin o'mantaquë', itërahuë.

²¹Sinioro Quisoso noya catahuainquëma'. Ya'ipi imaramasopita noso-roatënuëma', catahuainquëma'. Nani ninshitëranquëma huachi.

Coansha